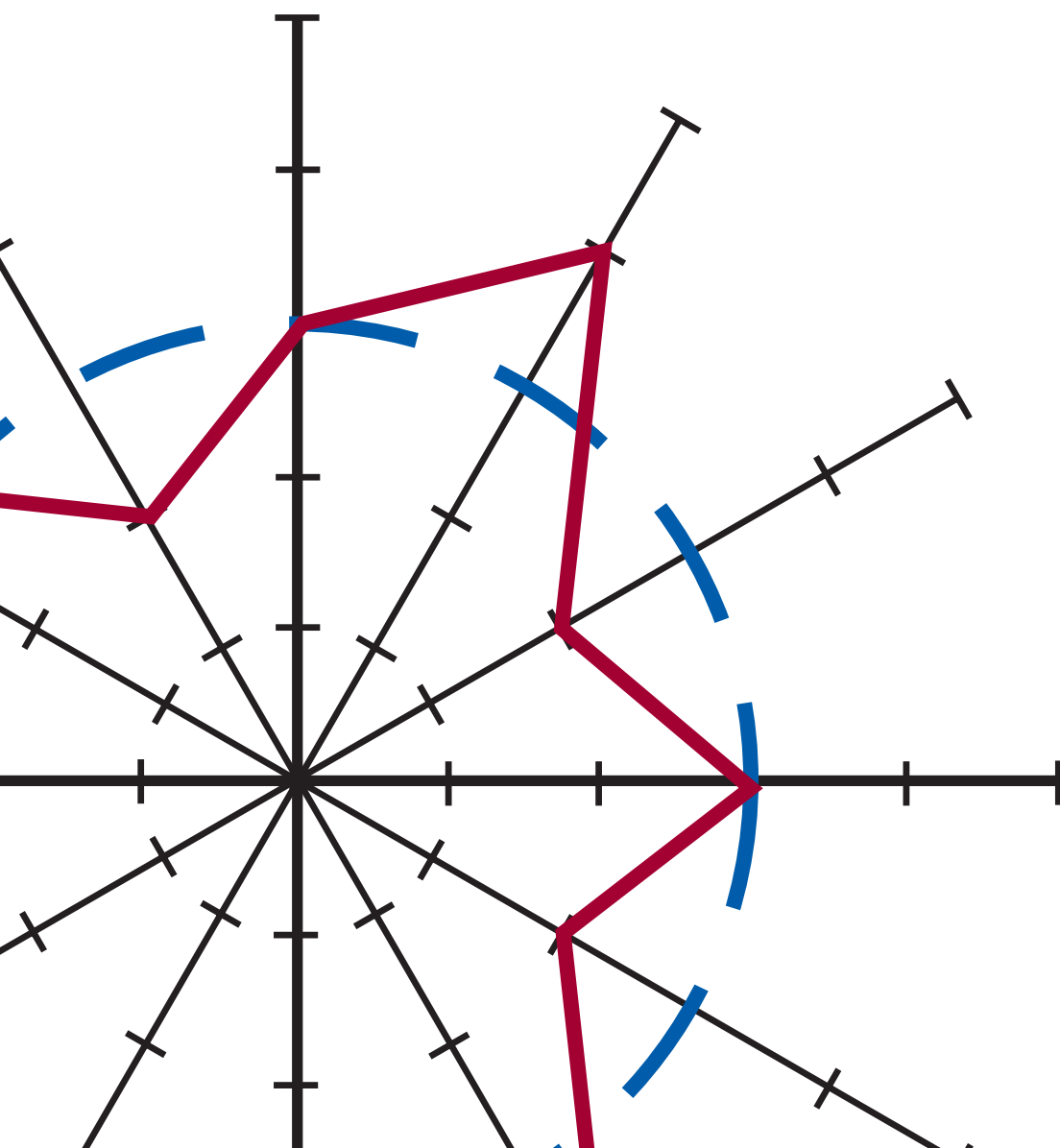


# FINANSIELL PROFIL

## ENKÖPINGS KOMMUN 2020–2022

En finansiell jämförelse av kommunerna  
i Uppsala län



KommunForskning  
i Västsverige

# Innehåll

---

Inledning – syfte med rapporten .....	3
Finansiell analys av kommunerna i Uppsala län .....	4
Så tolkar du den finansiella profilen! .....	13
Förklaringar av de fyra perspektiven och de finansiella nyckeltalen .....	14
Finansiell profil över kommunen 2020–2022 .....	15
Finansiella profiler 2020–2022 .....	21
Finansiella nyckeltal 2022 .....	23
Koncernanalys .....	24

# Inledning – syfte med rapporten

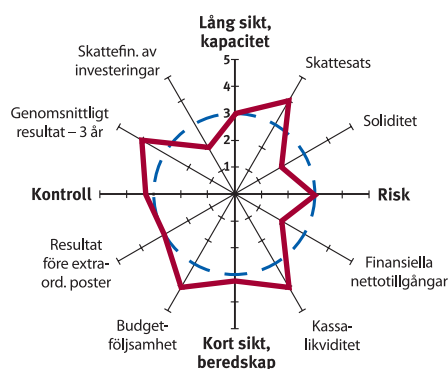
**Denna rapport är ett komplement till den traditionella finansiella eller ekonomiska analys som återfinns i varje kommuns årsredovisning. Till skillnad från den traditionella analysen i årsredovisningen, som huvudsakligen beskriver utvecklingen över tid, fokuserar denna rapport i första hand på att analysera var din kommun befinner sig finansiellt och hur den har utvecklats i förhållande till övriga 7 kommuner i Uppsala län de senaste tre åren.**

Jämförelsen bygger på en speciellt framtagen finansiell profil. Den är konstruerad som ett polärddiagram. Diagrammet innehåller, som beskrivs närmare i rapporten, dels fyra finansiella perspektiv, dels åtta finansiella nyckeltal som är viktiga ur en kommuns finansiella horisont. De fyra perspektiven är långsiktig betalningsberedskap eller kapacitet, kortsiktig betalningsberedskap, riskförhållande samt kontroll över den finansiella utvecklingen.

De finansiella nyckeltalen är sådana nyckeltal som är vanligt förekommande inom kommunsektorn. En närmare beskrivning av den finansiella profilen görs på sidorna 13–14.

Inledningsvis i rapporten redovisas en traditionell finansiell analys av hur kommunerna i Uppsala län har utvecklats finansiellt under perioden 2020–2022. Analysen kretsar kring de finansiella nyckeltal som används i den finansiella profilen längre fram i rapporten.

Därefter följer en beskrivning och förklaring av den finansiella profilen och av de nyckeltal och perspektiv som ingår i den. I anslutning till detta görs en genomgång av just din kommuns finansiella ställning och utveckling under 2020–2022. Analysen fokuserar på att jämföra kommunens utveckling gentemot den genomsnittliga utvecklingen för Uppsala läns kommuner under samma period. Detta görs både via traditionella finansiella nyckeltal och med hjälp av den finansiella profil som tidigare har beskrivits. Målsätt-



ningen är att belysa starka och svaga finansiella sidor hos kommunen.

Sedan följer en redovisning av samtliga Uppsala läns kommuners finansiella profiler för 2022. Därefter redovisas ett antal finansiella nyckeltal för 2022 sorterad per kommun i bokstavsordning.

Allra sist rapporten följer en koncernanalys med utgångspunkt från en koncernprofil.

**Hans Petersson**  
**Kommunforskning i Västsverige**

# Finansiell analys av kommunerna i Uppsala län

**Det genomsnittliga resultatet före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader i Uppsalas län förbättrades med 1,2 procentenheter mellan 2020 och 2022. Det uppgick 2022 till starka 4,3%. Investeringarna i anläggningstillgångar låg på en konstant nivå under perioden. Kommunerna kunde i genomsnitt finansiera samtliga investeringar under perioden med skatteintäkter. Detta bidrog till att det genomsnittliga finansiella utrymmet i länet förbättrades, vilket är positivt inför framtiden.**

Syfte med denna analys är att kortfattat beskriva den genomsnittliga finansiella utvecklingen och ställningen under perioden 2020 till 2022 bland de åtta kommunerna som ingår i Uppsala län. Analysen ska ses som ett komplement till den finansiella profil som presenteras längre fram i denna rapport.

## Kommunerna i Uppsala län

I Uppsala län ingår åtta kommuner. Dessa är Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby och Östhammar. De åtta kommunerna omsatte under 2022 cirka 29 miljarder kr. Balansomslutningen uppgick till cirka 38 miljarder kr. Kommunerna investerade under år 2022 för 2,6 miljarder. Den klart största kommunen är Uppsala som omsätter cirka 17 miljarder och har en balansomslutning på cirka 23 miljarder.

## Resultat före extraordinära poster förbättrades under perioden

Kommuner ska bedriva sin verksamhet enligt god ekonomisk hushållning. En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv är att balansen mellan kommunens löpande intäkter och kostnader är god.

Ett viktigt mått på balansen mellan de löpande intäkterna och kostnaderna är resultat före extraordinära poster. Benämns också som resultat efter finansiella poster. Detta resultat innehåller alla kommunens löpande kostnader och intäkter i förhållande till verksamhetens kostnader som i dagsläget bör ligga mellan 3% och 4% över en längre tidsperiod. Med en sådan resultatnivå klarar en genomsnittlig kommun av att likvidfinansiera större delen av sina investeringar med skatteintäkter, vilket i sin tur leder till att kommunen kan behålla sin finansiella handlingsberedskap på kort och lång sikt i form av likviditet och soliditet. För expansiva kommuner med stor investeringsvolym bör resultatet i de flesta fall ligga på mellan 4% och 6% om kommunens finansiella handlingsutrymme ska behållas. För kommuner med befolkningsminskning kan det däremot räcka med 1–2% i resultat.

Det genomsnittliga resultatet före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader i länet uppgick till 3,1% under 2020. Det förbättrades under 2021 till 4,5%, för att under 2022 falla något till 4,3%. Det innebar ett förbättrat resultat under perioden med 1,2 procentenheter om 2020 och 2022 jämförs med varandra. Om 2021 jämförs med 2022 var resultatförsämring 0,2 procentenheter.

En viktig förklaring till den höga resultatnivån under perioden var en oväntat snabb återhämtning av den svenska ekonomin under pandemin med god skatteintäktsutveckling under främst 2021 och 2022. Vidare har kommunernas resultat under 2020 och 2021 påverkats positivt av statsbidrag för att hantera Covid-19. Därtill har också försäljningar av anläggningstillgångar och exploateringstillgångar bidragit till de goda resultaten under perioden. Dessutom skall till detta läggas, att det har varit en lägre efterfrågan av vissa kommunala tjänster, till följd av pandemin, som har lett till reducerade kostnader i flera verksamheter.

Högst resultat före extraordinära poster i relation till verksamhetens kostnader i Uppsala län under 2022 redovisade Heby med 6,4%. Därefter följde Enköping med 6,0%, Knivsta med 5,1%, Uppsala samt Älvkarleby med 4,2%. Lägst resultat under 2022 redovisade Tierp med 2,6%, Östhammar med 2,9% och Håbo med 3,2%.

## Resultat före extraordinära poster\*

Procent	2020	2021	2022	Förändr 20–22	Snitt 20–22
Heby	2,3	4,3	<b>6,4</b>	4,1	4,3
Enköping	4,8	4,7	<b>6,0</b>	1,2	5,2
Knivsta	2,8	4,1	<b>5,1</b>	2,3	4,0
Uppsala	6,4	7,3	<b>4,2</b>	-2,2	6,0
Älvkarleby	1,6	4,4	<b>4,2</b>	2,6	3,4
Håbo	5,0	1,9	<b>3,2</b>	-1,8	3,4
Östhammar	2,1	4,4	<b>2,9</b>	0,8	3,1
Tierp	0,0	4,5	<b>2,6</b>	2,6	2,4
<b>Medel</b>	<b>3,1</b>	<b>4,5</b>	<b>4,3</b>	<b>1,2</b>	<b>4,0</b>

\* Resultat före extraordinära poster relaterat till verksamhetens kostnader.

Den genomsnittliga resultatnivån i länet under de tre senaste åren låg på 4,0% per år, vilket måste betraktas som god ekonomisk hushållning ur ett generellt perspektiv; nämligen att skatteintäkterna klarar av att finansiera kommunernas investeringar. Konsekvensen blir att kommunernas skuldsättning begränsas och framtida finansiellt handlingsutrymme ökar. Nivån på 4,0% är dock ett medelvärde för länet. När det gäller den genomsnittliga resultatnivån och även övriga nyckeltal i rapporten är variationen stor i länet. Det skall man vara medveten om, när genomsnittet studeras i rapporten.

Den kommun i länet som redovisade det högsta genomsnittliga resultatet under de tre senaste åren var Uppsala med 6,0% i snitt per år. Därefter kom Enköping med 5,2% och Heby

med 4,4%. Lägst genomsnittligt resultat under den studerade treårsperioden hade Tierp med 2,4% i snitt per år, följt av Östhammar med 3,1%.

Alla kommuner, förutom Håbo och Uppsala, förbättrade sitt resultat mellan 2020 och 2022. Den kommun som redovisade störst förbättring av resultat före extraordinära poster i relation till verksamhetens kostnader mellan 2020 och 2022 var Heby med 4,1 procentenheter, följt av Tierp och Älvkarleby med 2,6 procentenheter. Resultatförsvagning under perioden redovisade Uppsala med -2,2 procentenheter och näst lägst resultat redovisade Håbo med -1,8 procentenheter.

### Konstant investeringsvolym

Investeringsvolymen ingår inte som nyckeltal i den finansiella profilen, men den är viktig att lyfta fram i analysen. Detta eftersom investeringarnas storlek till viss del förklarar utvecklingen för flera balansräkningsorienterade nyckeltal, som exempelvis kassalikviditet, soliditet och finansiella nettotillgångar.

Med ”investering” avses årets anskaffning av kommunens immateriella och materiella anläggningstillgångar. De finansiella anläggningstillgångarna inkluderas ej i begreppet ”investering” i denna rapport.

För att investeringsvolymen ska bli jämförbar mellan kommunerna har investeringarna relaterats till verksamhetens nettokostnader. En genomsnittlig svensk kommun ligger för närvarande under en längre period, runt 12–14%, när det gäller detta nyckeltal. Variationerna mellan enskilda år är dock oftast stora. Detta gäller speciellt i mindre kommuner, där större investeringsobjekt kraftigt påverkar de enskilda åren. Nyckeltalet kan också påverkas om en kommun har mycket av sin investeringstyngda verksamhet i bolagsform.

Den genomsnittliga investeringsvolymen i Uppsala län var relativt konstant under den granskade perioden. Relateras årets investeringar till verksamhetens nettokostnader, redovisade länet ett genomsnitt på 10% under 2020 och på 9% under 2021. Under 2022 ökade den till 10% igen. Det innebär en genomsnittlig investeringsvolym på nästan 10% per år under perioden.

En genomsnittlig investeringsvolym på 10% per år mellan 2020 och 2022 för kommunerna i Uppsala län ligger något lägre än andra kommungrupper där finansiella profiler också har tagits fram. Det flesta grupper eller län ligger runt 11–12% per år, förutom förortskommuner och storstäder som i allmänhet ligger på en högre investeringsvolym.

Investeringsnivån kommer troligtvis att vara konstant hög under de kommande 5–10 åren i kommunsektorn. Detta beror bland annat på att många verksamhetsfastigheter byggdes under 1960- och 1970-talen och att dessa nu behöver renoveras eller ersättas. Andra förklaringar är att Sveriges befolkning ökar, vilket kräver nyinvesteringar i skolor och äldreboende. Kommunerna har också ett behov att reinvestera sin infrastruktur och VA-verksamhet. En ökad investeringsvolym innebär ökade driftkostnader som kommer att ta allt större utrymme i kommunernas finansiella handlingsutrymme.

### Investeringsvolym 2020–2022 \*

Procent	2020	2021	2022	Snitt 20–22
Enköping	26	18	22	22
Håbo	22	19	6	16
Östhammar	10	9	10	10
Heby	2	0,1	23	8
Knivsta	6	14	5	8
Uppsala	6	5	10	7
Tierp	3	4	3	3
Älvkarleby	5	2	1	3
<b>Medel</b>	<b>10</b>	<b>9</b>	<b>10</b>	<b>10</b>

\* Investeringar i relation till verksamhetens nettokostnader.

Investeringsvolymerna varierade stort mellan de enskilda kommunerna i länet. Den kommun som investerade mest i förhållande till sina nettokostnader mellan 2020 och 2022 var Enköping med i genomsnitt med höga 22% per år. Enköping följdes av Håbo med 16% och Östhammar med 10% per år. Allra minst investerade Tierp och Älvkarleby med i genomsnitt 3% per år.

I detta sammanhanget är det viktigt att påminna om att nyckeltalet kan påverkas om en kommun har mycket av sin investeringstyngda verksamhet i bolagsform. Det har flera av kommunerna i Uppsala län.

### Skiftande skattefinansieringsgrad av investeringarna

En viktig del av den finansiella analysen är att studera och analysera finansieringsgraden av investeringarna. När den löpande driften har finansierats, bör en tillräckligt stor andel av skatteintäkterna återstå för att kunna finansiera årets investeringar med för att kommunens finansiella handlingsutrymme ska kunna hållas intakt. Detta mäts genom att årets investeringar relateras till de skatteintäkter och generella statsbidrag som återstår när kommunens löpande driftverksamhet har finansierats. Redovisas ett värde på 100 procent eller mer, innebär det att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som genomförts under året. Detta stärker kommunens finansiella handlingsutrymme. Ett värde högre än 100 procent innebär att skatteintäkter kan användas till att amortera av kommunens skulder och/eller att stärka likviditeten. Ett värde lägre än 100 procent innebär att kommunen är tvungen att finansiera en del av investeringarna med att ta i anspråk likvida medel och/eller via ökning av skulder.

Måttet är kassaflödesbaserat och speglar hur finansieringen (betalningen) av investeringar påverkar likviditeten och skulder av olika slag. Detta innebär rent praktiskt, för att till exempel, bibehålla samma soliditet i kommunen, allt annat oförändrat, så krävs en finansieringsgrad på samma nivå som soliditets nyckeltalet visar. Detta innebär att om kommunen når en 100% finansieringsgrad av investeringarna kommer soliditeten att öka. Det gäller därför för kommunen att på lång sikt hitta en stabil skuldsättning över generationer som innebär att varje generation skattefinansierar en rimlig del av investeringarna med skatteintäkter. Denna andel varierar mellan kommuner och över tid i den enskilda kommunen.

Skattefinansieringsgraden av investeringarna behöver inte alltid ligga över 100%, utan en lämplig nivå beror lite på vilket finansiellt handlingsutrymme kommunen har. Det finns ett antal kommuner med god finansiell kapacitet och de kan periodvis öka sin skuldsättning. För de flesta svenska kommuner krävs dock en god skattefinansieringsgrad av investeringarna, närmare 100%, så att inte skulderna ökar mer inför framtiden och därigenom minskar framtida skattebetalares konsumtionsutrymme.

För länets kommuner uppgick den genomsnittliga skattefinansieringsgraden av årets investeringar till 104% under 2020. Under 2021 ökade den till 158%, för att under 2022 öka ytterligare till 201%. Detta gav en genomsnittlig länsskattefinansieringsgrad av investeringarna på 228% per år under de tre senaste åren. Detta innebär att kommunerna i genomsnitt kunde finansiera sina investeringar med skatteintäkter, vilket var positivt för länets genomsnittliga finansiella handlingsutrymme. Detta syns i nyckeltalen soliditet och kassalikviditet, som förbättrades under perioden. I detta sammanhang skall nämnas att Heby extrema värde för 2021 har justerats för att medelvärde i länet skall bli rättvisande.

Skattefinansieringsgraden varierar, liksom övriga nyckeltal, mellan olika kommuner i länet. Nyckeltalet är både beroende av vilket resultat och vilken investeringsvolym kommunen redovisar. De olika kommunerna befinner sig också i olika investeringsfaser, vilket gör att skattefinansieringsgraden bör studeras över en längre tidsperiod för att några slutsatser skall kunna dras. För enskilda år kan nyckeltalet variera kraftigt, speciellt gäller detta i mindre kommuner, eftersom investeringar i större fastigheter och anläggningar där slår hårdare mot nyckeltalet.

#### Skattefinansieringsgrad av investeringarna \*

Procent	2020	2021	2022	Snitt 20-22
Heby	159	1769	36	655
Älvkarleby	123	503	660	429
Knivsta	115	59	345	173
Tierp	78	246	169	164
Uppsala	175	218	76	156
Östhammar	85	122	87	98
Håbo	56	46	174	92
Enköping	44	66	61	57
<b>Medel</b>	<b>104</b>	<b>158</b>	<b>201</b>	<b>228</b>

\* Resultat före extraordinära poster plus avskrivningar i relation till investeringar.

Studerar hela perioden från 2020 till 2022 var det Heby, Älvkarleby, Knivsta, Tierp och Uppsala som i länet som kunde skattefinansiera samtliga sina investeringar. Alla dessa kommuner hade dock lägre investeringsvolym än snittet i länet och då är det lättare att uppnå en högre skattefinansieringsgrad av investeringarna.

#### Förbättrad soliditet

Det viktigaste och vanligaste kapacitetsrelaterade nyckeltalet är soliditet. Soliditeten visar hur stor andel av kommunens tillgångar som har finansierats med eget kapital. Syftet med soliditeten är att bedöma en kommuns långsiktiga betalningsförmåga och dess rörelseriktning. Desto större andel eget kapital som utgörs av kommunens tillgångar, desto högre är

soliditeten. En soliditet på 100 procent innebär en finansiering med enbart eget kapital och en soliditet på 0 procent innebär att det inte finns något eget kapital alls, utan samtliga tillgångar har finansierats med främmande kapital i form av avsättningar och skulder. Beräkningen av nyckeltalet innebär att det aldrig kan överstiga 100 procent, men att 0 procent inte är det lägsta möjliga värdet. Det finns kommuner som har en negativ soliditet, vilket uppkommer när skulderna är större än tillgångarna. En låg soliditet kan innebära hög risk för verksamheten, medan en hög soliditet innebär en låg finansiell risk. Man brukar kalla en låg soliditet för "svag soliditet" och en hög soliditet för "god soliditet".

En kommun med hög soliditet har i regel bättre motståndskraft mot eventuella finansiella förändringar i form av bland annat lägre resultatnivåer under en period. Det egna kapitalets storlek i förhållande till kommunens övriga skulder är även av intresse för banker och kreditinstitut i samband med att kommunen förhandlar om lån eller krediter.

Länets genomsnittliga soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt låg under 2020 på 20%. Under 2021 förbättrades den till 25%, för att under 2022 falla tillbaka till 24%. En förbättring med 4 procentenheter under perioden. En viktig förklaring till ökningen i länet var, förutom en god skattefinansieringsgrad av investeringarna, att soliditeten påverkades positivt av att pensionsförpliktelserna utanför balansräkningen sjönk under perioden.

Högst soliditet under 2022 hade Uppsala med 42% följt av Knivsta med 31% och Enköping med 29%. På fjärde plats kom Östhammar med 27%. Lägst soliditet hade Älvkarleby med 9% och näst lägst soliditet redovisade Heby låg 13%.

Av de åtta kommunerna i länet var det endast Knivsta som försvagade sin soliditet under den granskade perioden. Det berodde dock på en förändrad redovisningsprincip. Kommunen tillämpade från 2002 RKR:s rekommendationen nr 5 om leasing, vilket ökade kommunens anläggningstillgångar. Utan förändrad redovisningsprincip hade soliditeten även ökat i Knivsta under perioden.

#### Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser

Procent	2020	2021	2022	Förändr 20-22
Uppsala	42	48	42	0
Knivsta	43	46	31	-12
Enköping	27	28	29	2
Östhammar	22	25	27	5
Håbo	20	25	24	4
Tierp	11	17	20	9
Heby	-2	7	13	15
Älvkarleby	-1	4	9	10
<b>Medel</b>	<b>20</b>	<b>25</b>	<b>24</b>	<b>4</b>

Soliditet är dock svår att jämföra kommuner emellan, då bland annat en eventuell upplåning som vidareutlånas till kommunala bolag påverkar soliditeten i negativ riktning. Vidare påverkas också soliditetsmättet av vilka olika organisationslösningar kommunerna valt bland annat för sina kommunala bolag.



## Förbättrad likviditet

Kassalikviditet är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. Med kassalikviditet avses omsättningstillgångar exklusive lager, förråd och exploateringsstillgångar i relation till kortfristiga skulder. Lånelöften ska inte räknas in i måttet. Görs detta bör det vara i separat mått, där det tydligt framgår att lånelöften har inkluderats.

Analysen av kassalikviditet blir extra intressant om det ställs i relation till soliditeten. En kommun som både har förbättrat sin likviditet och sin soliditet har stärkt både sin kortsiktiga och långsiktiga betalningsförmåga och således har kommunens totala finansiella handlingsutrymme stärkts. Har kommunen exempelvis använt en del av sin likviditet för att betala av skulder, så har soliditeten förbättrats och det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet har stärkts. Samtidigt har dock det kortsiktiga finansiella handlingsutrymmet försvagats, så det totala handlingsutrymmet är oförändrat. Sådana här scenarier gör att det är viktigt att analysera soliditet och likviditet tillsammans.

Länets genomsnittliga kassalikviditet förbättrades under perioden med 15 procentenheter från 97% till 112%. Nivån på 112% är tillfredställande ur risksynpunkt, eftersom det i kommunernas kortfristiga skulder ingår en semesterlön-skuld som utgör cirka 30–40% av de kortfristiga skulderna. Den förändras normalt inte i någon större omfattning under året och utgör därför ingen större belastning på likviditeten. Detta innebär att en nivå på runt 60% tryggar den kortsiktiga betalningsberedskapen för kommuner med ett normalt likviditetsflöde.

Kassalikviditeten varierade i länet under 2022 mellan 183% och 64%. Starkast kassalikviditet hade Älvkarleby med 183%, därefter följde Heby med 166% och Tierp med 113%.

Lägst likviditet redovisade Enköping med 64% och näst lägst Knivsta med 73%. Kommuner med låg likviditet kan dock medvetet valt att ligga på en låg nivå och komplettera med upplåning över någon form av kortfristig kredit.

### Kassalikviditet

Procent	2020	2021	2022	Förändr 20–22
Älvkarleby	105	144	183	78
Heby	105	151	166	61
Tierp	70	102	113	43
Uppsala	210	175	113	-97
Östhammar	91	86	101	10
Håbo	30	62	83	53
Knivsta	125	82	73	-52
Enköping	42	57	64	22
<b>Medel</b>	<b>97</b>	<b>107</b>	<b>112</b>	<b>15</b>

## Försvagade finansiella nettotillgångar

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla de finansiella tillgångar i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på tio års sikt, nämligen samtliga omsättningstillgångar, långfristiga placeringar och fordringar samt kort- och långfristiga skulder. Nettot av dessa har sedan relaterats till verksamhetens kostnader för att en jämförelse skall kunna ske kommuner emellan. Måttet är intressant eftersom det speglar

den tidsrymd som ligger någonstans mellan likviditetsmåttet och soliditeten. Man skulle kunna uttrycka det som ”medel-lång betalningsberedskap”. I måttet elimineras också vidareutlåning inom kommunkoncernen. Genom att analysera finansiella nettotillgångar tillsammans med soliditet och kassalikviditet får man en bra bild av kommunernas finansiella handlingsutrymme.

Mellan 2020 och 2022 försvagades de genomsnittliga finansiella nettotillgångarna i länet relaterade till verksamhetens kostnader med 6 procentenheter från -28% till -34%. Det innebär att kommunernas skulder i länet är högre än kommunernas finansiella tillgångar. Hela förklaringen berodde dock på att Knivsta from 2002 tillämpade RKR:s rekommendationen nr 5 om leasing, vilket ökade kommunens anläggningstillgångar och påverkade måttet negativt. Annars hade de genomsnittliga finansiella nettotillgångarna varit oförändrade.

Högst finansiella nettotillgångar relaterat till verksamhetens kostnader i länet under 2022 uppvisade Uppsala med 20% och Heby med 0%. Det var endast Heby och Uppsala redovisade ett positivt värde. En kommun med goda finansiella nettotillgångar karaktäriseras ofta också av en god soliditet, men den finns också kommuner som har goda finansiella nettotillgångar även om soliditeten är mer genomsnittlig eller låg. Dessa utmärks då av att kommunen har en stor del av sina tillgångar i omsättningstillgångar. Kommuner som sålt delar av sina anläggningstillgångar inom koncernen utmärks oftast av goda finansiella nettotillgångar. Heby är sådan kommun.

Lägst värde uppvisade Håbo med -83%, följd av Knivsta med -73%, Enköping med -59% och Östhammar med -34%. Med dessa kommuner är det oftast tvärtom. En kommun med svaga finansiella nettotillgångar utmärks oftast med att kommunen har en stor del av sina tillgångar som anläggningstillgångar och i många fall en svag soliditet, dock inte alltid. Typexempel på detta är Enköping, Håbo och Östhammar.

### Finansiella nettotillgångar

Procent	2020	2021	2022	Förändr 20–22
Uppsala	17	22	20	3
Heby	6	12	0	-6
Tierp	-22	-16	-11	11
Älvkarleby	-47	-39	-31	16
Östhammar	-33	-36	-34	-1
Enköping	-56	-57	-59	-3
Knivsta	-13	-17	-73	-60
Håbo	-76	-72	-83	-7
<b>Medel</b>	<b>-28</b>	<b>-25</b>	<b>-34</b>	<b>6</b>

## Minskad genomsnittlig skattesats

Kommunalskatten fastställs av fullmäktige. Det sker i varje årsbudget. Denna skattesats kan ses som ett nyckeltal. Det speglar kommunens långsiktiga handlingsberedskap i förhållande till övriga kommuner i ett län, eftersom en jämförelsevis låg skattesats kan ses som en potential att stärka intäktsidan genom ett ökat skatteuttag. Det är samtidigt viktigt att klargöra att detta betraktelsesätt är tämligen pragmatiskt och därför kan ha begränsad betydelse i praktiken. Storleken på

skatteuttaget är ju till stor del en fråga om ambitionsnivå som styrs av politiska överväganden.

Den genomsnittliga skattesatsen i länet minskade under 2020 till 2022 med 4 öre från 21,67 kronor till 21,58 kronor på grund av skattesänkning gjordes i Knivsta med 70 öre.

Skatten varierade under 2022 mellan 20,91 kronor och 22,69 kronor i de olika kommunerna. Lägst primärkommunal skatt hade Knivsta med 20,91 kronor följt av Häbo med 21,09 kronor. Högst skatt hade Älvkarleby med 22,69 kronor och Heby med 22,50 kronor.

#### Primärkommunal skattesats

Procent	2020	2021	2022	Förändr 20-22
Knivsta	21,61	21,51	<b>20,91</b>	-0,70
Häbo	21,09	21,09	<b>21,09</b>	0,00
Uppsala	21,14	21,14	<b>21,14</b>	0,00
Tierp	21,29	21,29	<b>21,29</b>	0,00
Enköping	21,34	21,34	<b>21,34</b>	0,00
Östhammar	21,69	21,69	<b>21,69</b>	0,00
Heby	22,50	22,50	<b>22,50</b>	0,00
Älvkarleby	22,69	22,69	<b>22,69</b>	0,00
<b>Medel</b>	<b>21,67</b>	<b>21,66</b>	<b>21,58</b>	<b>-0,09</b>

#### Varierad följsamhet mot budget

Budgetföljsamheten är ett mått på kommunens finansiella kontroll. Forskning visar att ju lägre budgetavvikelse kommunen redovisar, desto större möjlighet har organisationen att kontrollera sin ekonomi.

När det gäller budgetföljsamhet, mäts den i driftsredovisningen mot nämndernas resultat exklusive centralt redovisade verksamhetsrelaterade finansiella poster. Avvikelsen ställs sedan i relation till verksamhetens kostnader för att det skall gå att jämföra kommunerna i gruppen. Budgetavvikelsen bör ligga så nära noll som möjligt. En avvikelse på plus eller minus 1% utgör normalt inga större problem, utan det är stora negativa budgetavvikelser på nämndnivå som bör undvikas.

Den genomsnittliga budgetavvikelsen i länet varierande under perioden. Relateras budgetavvikelsen till verksamhetens bruttokostnader uppgick avvikelsen till -0,2% under 2020, för att förändras till 0,1% under 2021. Under 2022 noterades en negativ budgetavvikelse på -0,6%.

#### Budgetföljsamhet \*

Procent	2020	2021	2022
Knivsta	1,0	2,2	<b>1,3</b>
Enköping	1,1	0,6	<b>1,0</b>
Heby	0,4	-1,4	<b>0,5</b>
Häbo	-0,3	-1,1	<b>0,4</b>
Tierp	-3,4	0,2	<b>-1,4</b>
Uppsala	2,8	1,8	<b>-1,4</b>
Älvkarleby	-2,4	-1,7	<b>-2,2</b>
Östhammar	-0,7	0,3	<b>-2,6</b>
<b>Medel</b>	<b>-0,2</b>	<b>0,1</b>	<b>-0,6</b>

\* Budgetavvikelse för nämnderna exklusive kommuncentrala finansiella poster/verksamhetens kostnader.

Under 2020 redovisade 50% kommunerna en negativ budgetavvikelse, vilket ska jämföras med 50% av kommunerna under 2022. Det skedde ingen större förändring under perioden.

#### En avslutande kommentar

De ekonomiska resultaten har de tre senaste åren varit rekordhöga i kommuner och regioner. Det beror på en god skatteintäktsutveckling, statsbidrag för att hantera Covid-19, inkomster från försäljningar av tillgångar och att det har varit en lägre efterfrågan av vissa kommunala tjänster vilket har lett till reducerade kostnader.

Under 2023 och 2024 väntas dock ekonomiskt tuffa tider till följd av en förväntad lågkonjunktur och hög inflation. För att hantera situationen är det viktigt att kommuner vidtar olika åtgärder som anpassas utifrån de lokala förutsättningarna. Det handlar bland annat om att effektivisera och bromsa de ökade behoven av välfärd med hjälp av förebyggande arbete. I många kommuner behövs också besparingar göras om en skatteökning skall undvikas.

Kommunerna i länet har dock väldigt olika finansiella förutsättningar att möta framtida utmaningar. De kommuner som har starkast finansiella handlingsutrymme har goda förutsättningar att anpassa sig till framtiden utan skattehöjningar och alltför omfattande neddragningar i verksamheten. Värre är det för de kommuner som har lägst finansiellt handlingsutrymme. Här krävs verkligen en aktiv ekonomistyrning om skattehöjningar skall kunna undvikas. Därför bör dessa kommuner redan nu fortsätta att utveckla mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Det viktiga är dock att man inte tummar på dessa mål och riktlinjer, utan även följer dem när inte skatteintäkterna utvecklas i takt med verksamhetens kostnader. Klarar man inte detta, kommer det oundvikligen innebära skattehöjningar.

När det gäller resultatnivå och finansiellt handlingsutrymme finns alltså skillnader mellan enskilda kommuner. Det finns i Uppsala län få kommuner som har samma finansiella förutsättningar. De åtta kommunerna har dock utifrån 2022 års räkenskaper inordnats i en matris nedan som innehåller nio grupper, utan att någon inbördes ranking sker vare sig inom grupperna. Matrisen är subjektiv och bygger på vad författaren anser vara stark och svag finansiellt resultat och ställning. Matrisen skall därför läsas och tolkas utifrån detta. Den bygger dels på kommunens finansiella resultat under de tre senaste åren och kommunens finansiella ställning i form av soliditet.

Matrisen visar också förändringar från föregående år i form av fyra pilar som skall illustrera rörelseriktning mellan boxarna gentemot förgående år. Observera att det är rörelseriktning inom boxarna som redovisas och inte om kommunen har haft en ökad eller minskad resultat- eller soliditetsutveckling. Detta kan ha skett, men inte i tillräckligt stor omfattning för att kommunen skall byta box.

Av matrisen kan utläsas att det var Uppsala och Knivsta hade ett genomsnittligt resultat under de tre senaste åren som var starkare än 2% i kombination med en soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser som under 2022 var högre än 30%. Dessa har därför placeras längts upp till vänster i den starkaste



boxen i matrisen. Det går generellt inte att uttala sig om god ekonomisk hushållning, men en kommun som hamnar i denna box, torde normalt leva upp till de generella kriterier som lagstiftaren diskuterade i samband med att begreppet god ekonomisk hushållning infördes.

Enköping, Heby, Håbo, Tierp, Älvkarleby och Östhammar redovisade också ett starkare genomsnittligt resultat under de tre senaste åren än 2% i snitt per år. Kommunerna hade dock en soliditetsnivå som låg mellan 0% och 30%. Samtliga dessa sex kommuner bör fortsätta på den inslagna vägen, att sträva mot ett långsiktigt resultat på 3% av verksamhetens kostnader. Detta kommer leda till en förstärkning av kommunens soliditet.

Avslutningsvis kan poängteras att det i år finns ytterligare två matriser längre fram i rapporten. Den första av matrisen inordnar kommunerna i nio olika boxar utifrån hur hög soliditet och kassalikviditet kommunen har. Här hamnar Uppsala under 2022 i rutan med hög soliditet och hög kassalikviditet. Den andra matrisen inordnar kommunerna utifrån skattefinansieringsgrad av investeringarna och investeringsvolym utifrån ett genomsnitt för 2020–2022.

**Tabell 1: Finansiellt resultat och ställning för kommunerna i Uppsala län 2022**

I denna tabell har kommunerna i Uppsala placerats in utifrån två dimensioner, resultat i form av det genomsnittliga resultatet under 2020–2022 och finansiell ställning i form av soliditet under 2022. Varje dimension har sedan delats upp i tre olika delar; ”stark”, ”varken stark eller svag” samt ”svag”. Det innebär att det finns nio olika scenarier/rutor som en kommun kan placeras in i. Ju starkare ekonomi, ju längre upp till vänster hamnar kommunen. Kommunerna i respektive ruta har dock inte ordnats i finansiell ordning, utan ligger i bokstavsordning.

	<b>Stark finansiell ställning</b> (En soliditet som var starkare än 30% under 2022 *)	<b>Varken stark eller svag finansiell ställning</b> (En soliditet som låg mellan 0–29,99% under 2022 *)	<b>Svag finansiell ställning</b> (En soliditet som var svagare än –0,1% under 2022 *)
<b>Starkt resultat</b> (Resultatet var högre än 2 % av verksamhetens bruttokostnader under perioden 2020–2022)	Uppsala Knivsta	Enköping Heby Håbo Tierp ↑ Älvkarleby ↑ Östhammar	
<b>Varken starkt eller svagt resultat</b> (Resultatet låg mellan 1%–1,99% av verksamhetens bruttokostnader under perioden 2020–2022)			
<b>Svagt resultat</b> (Resultatet var svagare än 1% av verksamhetens bruttokostnader under perioden 2020–2022.)			

\* Soliditeten innefattar samtliga pensionsförpliktelser.

↓ = Kommunen har försvagat sin resultatbox jämfört med föregående år

→ = Kommunen har försvagat sin soliditetsbox jämfört med föregående år

↑ = Kommunen har förbättrat sin resultatbox jämfört med föregående år

← = Kommunen har förbättrat sin soliditetsbox jämfört med föregående år

**Tabell 2: Kassalikviditet och soliditet under 2022**

I denna tabell har kommunerna i Uppsala län placerats in utifrån två dimensioner, kassalikviditet och soliditet. Varje dimension har sedan delats upp i tre olika under delar; ”hög”, ”varken hög eller svag” samt ”svag”. Det innebär att det finns nio olika scenarier/rutor som en kommun kan placeras in i. Ju starkare ekonomi, desto längre till vänster hamnar kommunen.

	<b>Hög soliditet</b> (En soliditet som är högre än 30% under 2022 *)	<b>Varken hög eller svag soliditet</b> (En soliditet som ligger mellan 0–29,99% under 2022 *)	<b>Svag soliditet</b> (En soliditet som är lägre än 0% under 2022 *)
<b>Hög kassalikviditet</b> (Högre än 100%)	Uppsala	Heby Tierp Älvkarleby Östhammar	
<b>Varken hög eller låg kassalikviditet</b> (Mellan 99% till 60%)	Knivsta	Enköping Håbo	
<b>Låg kassalikviditet</b> (Lägre än 60%)			

\* Soliditeten innefattar samtliga pensionsförpliktelser.

**Tabell 3: Skattefinansieringsgrad av investeringar och investeringsvolym under 2020–2022**

I denna tabell har kommunerna i Uppsala län placerats in utifrån två dimensioner, skattefinansieringsgrad av investeringar och investeringsvolym. Varje dimension har sedan delats upp i tre olika under delar; ”hög”, ”varken hög eller låg” samt ”låg”. Det innebär att det finns nio olika scenarier/rutor som en kommun kan placeras in i.

	<b>Höga investeringar</b> (Investeringar i förhållande till verksamhetens nettokostnader som var högre än 10% i genomsnitt under 2020–2022)	<b>Varken höga eller låga investeringar</b> (Investeringar i förhållande till verksamhetens nettokostnader som låg mellan 6% till 10% i genomsnitt under 2020–2022)	<b>Låga investeringar</b> (Investeringar i förhållande till verksamhetens nettokostnader som är lägre än 6% i genomsnitt under 2020–2022)
<b>Hög skattefinansieringsgrad av investeringarna</b> (Skattefinansieringsgrad av investeringarna var högre än 100% under perioden 2020–2022)		Heby Knivsta Uppsala	Älvkarleby Tierp
<b>Varken hög eller låg skattefinansieringsgrad av investeringarna</b> (Skattefinansieringsgrad av investeringarna var mellan 99% till 70% under perioden 2020–2022)	Håbo	Östhammar	
<b>Låg skattefinansieringsgrad av investeringarna</b> (Skattefinansieringsgrad av investeringarna var lägre än 70% under perioden 2020–2022)	Enköping		

**Tabell 4: Genomsnittliga finansiella nyckeltal hos kommunerna i Uppsala län 2020–2022**

I denna tabell redovisas hur ett antal genomsnittliga finansiella nyckeltal har utvecklats för kommunerna i Uppsala län mellan 2020–2022. Förklaringar och definitioner av nyckeltalen återfinns i ett eget avsnitt i rapporten.

Nyckeltalen redovisas i procent	2020	2021	2022
<i>Verksamhetens nettokostnader/skatteintäkter</i>	92,9	91,3	90,6
<i>Avskrivningar/skatteintäkter</i>	3,7	3,0	4,6
<i>Finansnetto/skatteintäkter</i>	-0,1	-0,2	0,0
Verksamhetens nettokostnader/skatteintäkter	96,4	95,0	95,2
Skattefinansieringsgrad av investeringar	104	158	201
Investeringar/verksamhetens nettokostnader	10	9	10
Resultat före extraordinära poster/verksamhetens kostnader	3,1	4,5	4,3
Årets resultat/verksamhetens kostnader	3,1	5,4	4,3
Genomsnittligt resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren/verksamhetens kostnader	1,5	2,8	4,0
Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt	20	25	24
Finansiella nettotillgångar/verksamhetens kostnader	-28	-25	-34
Kassalikviditet	97	107	112
Primärkommunal skattesats (kr)	21,67	21,66	21,58
Borgensåtagande/verksamhetens kostnader	77	77	77
Budgetavvikelse för nämnderna exklusive kommuncentrala finansiella poster/verksamhetens kostnader	-0,2	0,1	-0,6

**Tabell 5: Finansiella styrkor och svagheter hos kommunerna i Uppsala län under 2022**

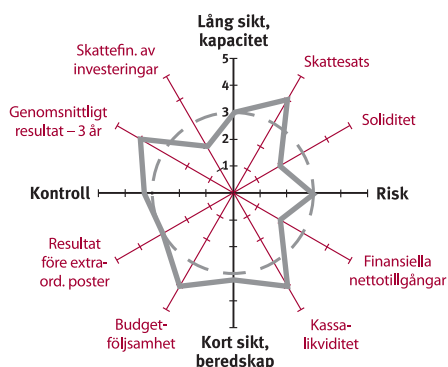
Denna tabell försöker beskriva styrkor och svagheter hos de olika kommunerna utifrån perspektiven skattesats, resultatnivå samt kort och långsiktigt finansiellt handlingsutrymme. Modellen är subjektiv, men bygger på de kriterier kring god ekonomisk hushållning som har redovisats i analysen ovan. Tabellen skall ses som en beskrivning av finansiella förutsättningar i grova drag. Graderingen är gjord utifrån 2022 års räkenskaper.

<b>FINANSIELLA MÅTT</b>	<b>Starkt värde<sup>1)</sup></b>	<b>Varken starkt eller svagt<sup>1)</sup></b>	<b>Svagt värde<sup>1)</sup></b>
<b>Skattesats 2022</b>  För samtliga fem nyckeltal i denna tabell gäller att "ju högre upp och ju längre till vänster i tabellen kommunen befinner sig desto starkare värde har kommunen på nyckeltalet".  <b>Exempelvis:</b> Knivsta har den lägsta skatten bland de kommuner som ligger i kolumnen med starkt värde längst till vänster. Den placeras därför högst upp till vänster.	<b>21,50 kr eller lägre</b>  Knivsta Håbo Uppsala Tierp Enköping	<b>21,51 till 21,99 kr</b>  Östhammar	<b>22,00 kr eller högre</b>  Heby Älvkarleby
<b>Resultatnivå 2022</b>  (Resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens bruttokostnader)	<b>2,0% eller starkare</b>  Heby Enköping Knivsta Uppsala Älvkarleby Håbo Östhammar Tierp	<b>1,99% till 1,0%</b>	<b>0,99% eller svagare</b>
<b>Långsiktig resultatnivå 2020-2022</b>  (Genomsnittligt resultat före extraordinära poster under 3 år/verksamhetens bruttokostnader)	<b>2,0% eller starkare</b>  Uppsala Enköping Heby Knivsta Håbo Älvkarleby Östhammar Tierp	<b>1,99% till 1,0%</b>	<b>0,99% eller svagare</b>
<b>Kortsiktigt finansiellt handlingsutrymme 2022</b>  (Kassalikviditet)	<b>75% eller högre</b>  Älvkarleby Heby Tierp Uppsala Östhammar Håbo	<b>74,9% till 50%</b>  Knivsta Enköping	<b>49,9% eller lägre</b>
<b>Långsiktigt finansiellt handlingsutrymme 2022</b> (Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser)	<b>30% eller högre</b>  Uppsala Knivsta	<b>29,99% till 0%</b>  Enköping Östhammar Håbo Tierp Heby Älvkarleby	<b>-0,1% eller svagare</b>

<sup>1)</sup> De olika värdena för de finansiella nyckeltalen är satta utifrån subjektiva värderingar. Detta är författarens egen bedömning av vad som bör anses som god ekonomisk hushållning för kommuner över en längre tid. Värderingar baserar sig dock till stor del på de genomsnittliga värden som finns i kommunsektorn i Sverige. En vägning av dessa har gjorts mot rådande teorier kring en organisations möjligheter till kort- och långsiktig överlevnadsförmåga.

# Så tolkar du den finansiella profilen!

Den finansiella profil i form av ett så kallat spindeldiagram som används i denna rapport för att beskriva kommunens finansiella ställning, innehåller åtta olika nyckeltal och fyra viktiga finansiella perspektiv. Nedan görs en beskrivning av de olika delarna i profilen. De beskrivna delarna är markerade med rött. Profilen i exemplet är fingerad.

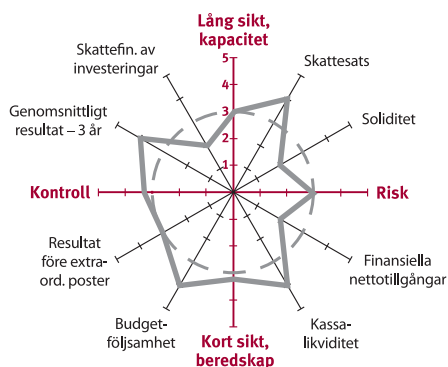


## Åtta nyckeltal

Diagrammet innehåller åtta nyckeltal redovisade på åtta axlar. Nyckeltalen speglar olika dimensioner av den analyserade kommunens finansiella situation och utveckling. Vissa nyckeltal är relaterade till verksamhetens kostnader för att de skall kunna jämföras mellan olika kommuner. Nyckeltalen beskrivs på sidan 14.

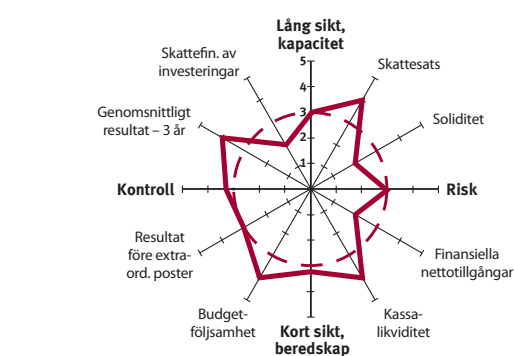
## Skalan

Diagrammet har skalan 1–5. Poängskalan är relativ. Det finns åtta kommuner i Uppsala län och poängen har fördelats enligt följande: Den kommun som har den starkaste observationen får en femma, de två kommuner som följer får en fyra. De två kommunerna som ligger i mitten får en trea. Därefter följer två kommuner som får en tvåa och den svagaste kommunen får följaktligen en etta.



## Fyra axlar/perspektiv

Diagrammet innehåller fyra axlar som ska ge en samlad bedömning av fyra viktiga finansiella perspektiv. Varje perspektiv/axel är summan av de fyra nyckeltal som ligger närmast intill axeln. Samtliga fyra nyckeltal väger lika tungt i bedömningen. Exempelvis är Risk summan av nyckeltalen primärkommunal skatt, soliditet, finansiella nettotillgångar och kassalikviditet.



## Poäng och genomsnitt

Den heldragna linjen visar de olika poäng som den analyserade kommunen har fått för varje enskilt nyckeltal resp. för de fyra sammanvägda axlarna. Den streckade ringen i mitten visar trean i den analyserade gruppen. Ligger kommunen utanför den streckade ringen har den ett starkare värde än genomsnittet i gruppen och omvänt. Den heldragna linjen redovisar den finansiella profilen för den analyserade kommunen.

# Förklaringar av de fyra perspektiven och de finansiella nyckeltalen

## De fyra perspektiven

Den finansiella profilen som redovisas i denna rapport innehåller fyra perspektiv som är viktiga ur ett övergripande finansiellt perspektiv. Dessa fyra är: Kontrollen över finansiella utvecklingen, långsiktig handlingsberedskap, riskförhållande och kortsiktig handlingsberedskap. Varje aspekt mäts via de fyra närmaste liggande nyckeltal i profilen. Detta innebär att varje nyckeltal i den finansiella profilen ingår i två perspektiv.

**Långsiktig handlingsberedskap** – Det första perspektivet handlar om att redovisa vilken finansiell motståndskraft kommunen har på lång sikt i förhållande till övriga kommuner i grupperna. Alla perspektiv i profilen är relaterade till hur kommunen befinner sig i förhållande övriga kommuner i grupperna. I perspektivet ingår nyckeltalen skattesats, soliditet, skattefinansieringsgraden av investeringarna och ”genomsnittligt resultat under de tre senaste åren”.

**Kortsiktig handlingsberedskap** – Det andra perspektivet redovisar vilken finansiell motståndskraft kommunen har på kort sikt. Det närmaste 1–2 åren fokuseras. I perspektivet ingår nyckeltalen finansiella nettotillgångar, kassalikviditet, budgetföljsamhet och resultat före extraordinära poster.

**Riskförhållande** – Med tredje perspektivet risk avses hur kommunen är exponerad finansiellt. En god ekonomisk hushållning innefattar att kommunen i kort- och medellångt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella problem. I perspektivet ingår nyckeltalen skattesats, soliditet, finansiella nettotillgångar och kassalikviditet.

**Kontroll över den finansiella utvecklingen** – med det fjärde perspektivet kontroll avses avslutningsvis hur kommunen klarar av att kontrollera sitt finansiella resultat. I perspektivet ingår nyckeltalen budgetföljsamhet, resultat före extraordinära poster, skattefinansieringsgraden av investeringarna och ”genomsnittligt resultat under de tre senaste åren”.

## Finansiella nyckeltal

Här följer beskrivningar av de i texten och profilerna förekommande finansiella nyckeltalen.

**Borgensåtagande** – redovisar de borgensåtaganden som kommunen redovisar inom linjen. Borgensåtagandena divideras med verksamhetens bruttokostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan de analyserade kommunerna. Borgensåtagandena ingår inte i den finansiella profilen.

**Budgetföljsamhet** – nämndernas budgetavvikelse exklusive kommuncentrala finansiella poster som divideras med verksamhetens bruttokostnader. För att erhålla högsta betyg i profilen, skall budgetavvikelsen vara så liten som möjligt. Positiv budgetavvikelse medför dock minst en 3:a..

**Finansiella nettotillgångar** – omfattar alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på tio års sikt (omsättningstillgångar + långfristiga fordringar + långfristiga placeringar – kortfristiga och långfristiga skulder). Måttet divideras med verksamhetens bruttokostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan de analyserade kommunerna. Måttet speglar en tidsrymd som ligger någonstans mellan likviditetsmått och soliditet. Man skulle kunna uttrycka det som ”medellång betalningsberedskap”.

**Kassalikviditet** – ett mått på hur god kommunens kortsiktiga betalningsberedskap är. Måttet räknas fram genom att likvida medel och kortfristiga fordringar divideras med kortfristiga skulder. Nyckeltalet innefattar inte lager och förråd.

**Nettokostnadsandelen** – visar hur stor andel av skatteintäkterna och de generella statsbidragen som har gått åt till att finansiera verksamhetens nettokostnader inklusive avskrivningar och finansnetto. 100% innebär att skatteintäkter och generella statsbidrag precis täcker den löpande driften.

**Investeringsvolym** – Årets investeringar har ställts i förhållande till verksamhetens nettokostnader för att det skall gå att jämföra kommunerna emellan.

**Resultat före extraordinära poster** – summan av kommunens samtliga intäkter och kostnader under året exklusive extraordinära poster (poster av engångskaraktär som uppgår till väsentligt belopp och inte har med den ordinarie verksamheten att göra). Resultatet har dividerats med verksamhetens bruttokostnader för att jämförelser skall kunna göras mellan de analyserade kommunerna.

**Genomsnittligt resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren** – beskriver kommunens genomsnittliga resultat under de tre senaste åren. Resultatet har dividerats med verksamhetens bruttokostnader för att jämförelser mellan de analyserade kommunerna ska kunna göras.

**Skattefinansieringsgrad av investeringarna** – beskriver hur stor andel av årets investeringar som kommunen kan finansiera med egna medel i form av återstående skatteintäkter. Egna medel räknas fram genom att resultatet före extraordinära poster tillförs årets avskrivningar. Kallas ibland självfinansieringsgrad.

**Soliditet** – eget kapital i förhållande till totala tillgångar. Beskriver hur kommunens långsiktiga betalningsstyrka utvecklas. Ju högre soliditet desto större finansiellt handlingsutrymme.



# Finansiella profiler för Enköpings kommun

Syftet med den här analysen är att redovisa var Enköping kommun befinner sig och hur kommunen har utvecklats finansiellt under 2020–2022 i förhållande till övriga kommuner i Uppsala län. Detta görs i form av en finansiell profil, vars uppgift är att spegla starka och svaga sidor hos den granskade kommunen i förhållande till kommunerna i länet.

## Vad är den finansiella profilen?

Utgångspunkten för analysen, som presenteras på de följande sidorna, är de finansiella profiler i form av polardiagram som redovisas nedan på denna sida. De innehåller åtta finansiella nyckeltal och fyra perspektiv som är viktiga när en kommuns ekonomi analyseras. De åtta nyckeltalen är skattesats, soliditet, finansiella nettotillgångar, kassalikviditet, budgetföljsamhet, resultat före extraordinära poster, det genomsnittliga resultatet under de tre senaste åren och skattefinansieringsgrad av investeringarna. De fyra perspektiven är långsiktig handlingsberedskap, kortsiktig handlingsberedskap, riskförhållande samt kontroll över den finansiella utvecklingen. En mer djuplodad förklaring av ”nyckeltal” och ”perspektiv” finns under avsnittet i denna rapport som förklarar den finansiella profilen.

Genom att ta fram finansiella profiler för Enköping kommun för 2020–2022 kan man på ett översiktligt sätt fastställa vilken finansiell utveckling och ställning kommunen hade i förhållande till övriga kommuner i länet under de tre granskade åren. Den finansiella profilen är relativ, vilket innebär att om kommunen redovisar en 5:a i profilen har man visserligen det starkaste värdet för nyckeltalet i det granskade länet, men värdet kan behöva förbättras för att nå till exempel god ekonomisk hushållning. Generellt gäller dock att om kommunen får en 4:a eller en 5:a för ett nyckeltal, är styrkan på nyckeltalet oftast tillfredsställande. Vill du veta mer om den finansiella profilen, finns ett särskilt avsnitt i denna rapport som förklarar profilens konstruktion och uppbyggnad.

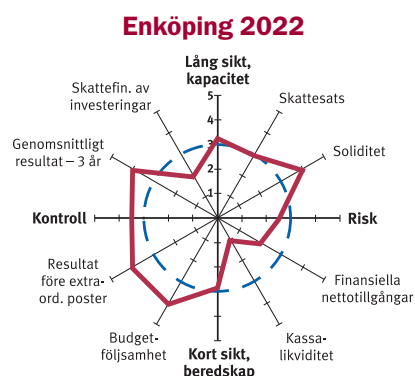
Inledningsvis i denna analys analyseras hur de åtta nyckeltal som ingår i den finansiella profilen har utvecklats över tid både för Enköping och snittet i länet. Därefter följer en kortfattad analys av hur de fyra perspektiven i profilen har förändrats för kommunen mellan 2020 och 2022. Till sist ges en avslutande kommentar till Enköpings finansiella ställning och utveckling under de tre senaste åren.

## Finansiella nyckeltal under 2020–2022

### Resultat före extraordinära poster

Kommuner ska sedan år 1992 bedriva sin verksamhet enligt god ekonomisk hushållning. En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv är att balansen mellan kommunens löpande intäkter och kostnader är god.

Ett mått på balansen mellan de löpande intäkterna och kostnaderna är resultat före extraordinära poster. Detta benämns också som resultat efter finansiella poster. Detta resultat innehåller alla kommunens löpande kostnader och intäkter och bör i förhållande till verksamhetens kostnader ligga mellan 2% och 4% över en längre tidsperiod. Med en sådan resultatnivå klarar en genomsnittlig kommun av att finansiera större delen av sina investeringar med skatteintäkter, vilket i sin tur leder till att kommunen kan behålla sin finansiella handlingsberedskap på kort och lång sikt. För expansiva kommuner med stor investeringsvolym bör resultatet i de flesta fall ligga på mellan 3% och 5% om kommunens finansiella handlingsutrymme ska behållas. För kommuner med befolkningsminskning kan det däremot räcka med 1–2% i resultat.



Enköping redovisade under 2020 ett resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader på 4,8%. Det försvagades marginellt till 4,7% under 2021, för att under 2022 förbättras till 6,0%. Det innebar en förbättring under perioden med 1,2 procentenheter.

Det genomsnittliga resultatet före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader i länet uppgick till 3,1% under 2020. Det förbättrades under 2021 till 4,5%, för att under 2022 falla något till 4,3%. Det innebar ett förbättrat resultat under perioden med 1,2 procentenheter om 2020 och 2022 jämförs med varandra. Det är samma utveckling som syns i andra analyserade län i Sverige.

En viktig förklaring till den höga resultatnivån under perioden var en oväntat snabb återhämtning av den svenska ekonomin under pandemin med god skatteintäktsutveckling under främst 2021 och 2022. Vidare har kommunernas resultat under 2020 och 2021 påverkats positivt av statsbidrag för att hantera Covid-19. Därtill har också försäljningar av anläggningstillgångar och exploateringstillgångar bidragit till de goda resultaten under perioden. Dessutom skall till detta läggas, att det har varit en lägre efterfrågan på vissa kommunala tjänster, till följd av pandemin, som har lett till reducerade kostnader i flera verksamheter.

En sammanfattande slutsats är att Enköping uppvisade en genomsnittlig resultatutveckling mellan 2020 och 2022, men ett högre resultat under 2022 jämfört med snittet i länet. Enköping redovisade under 2022 det näst starkaste resultatet i länet. Detta innebar en 4:a i den finansiella profilen, vilket var samma som under 2020 och 2021.

Om de tre senaste årens resultat före extraordinära poster vägs ihop, redovisade Enköping ett resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader på 5,1% i genomsnitt per år. Detta var högre än de 4,0% per år som snittet i länet uppgick till under samma period.

Ett genomsnittligt resultat för perioden på 5,1% för Enköping gav en 4:a i profilen under 2022, vilket var samma som under 2020 och 2021. Enköpings genomsnittliga resultatnivå för de tre senaste åren bedöms uppfylla kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning för en kommun.

### Investeringar

Investeringsvolymen ingår inte som nyckeltal i den finansiella profilen, men den är viktig att lyfta fram i analysen. Detta eftersom investeringarna till viss del förklarar utvecklingen för flera balansräkningsorienterade nyckeltal, som exempelvis soliditet och finansiella nettotillgångar. Dessa nyckeltal återfinns i profilen.

För att investeringsvolymen ska bli jämförbar mellan kommunerna i länet har investeringarna relaterats till verksamhetens nettokostnader. En genomsnittlig svensk kommun ligger numera under en längre period runt 9–10%, när det gäller detta nyckeltal. Variationerna mellan enskilda år är dock oftast stora, speciellt i mindre kommuner, där större investeringar kraftigt påverkar de enskilda åren. Nyckeltalet kan också påverkas om en kommun har mycket av sin investeringstygda verksamhet i bolagsform.

Relateras Enköpings investeringar till verksamhetens nettokostnader framgår det att kommunen investerade för 26% under 2020 och 18% under 2021. Under 2022 uppgick investeringsvolymen till 22%. Detta gav ett genomsnittligt värde för Enköping på 22% per år under perioden.

Den genomsnittliga investeringsvolymen i Uppsala län var konstant under den granskade perioden. Relateras årets investeringar till verksamhetens nettokostnader, redovisade länet ett genomsnitt på 10% under 2020 och 9% under 2021. Under 2022 ökade den till 10% igen. Detta innebär att Enköping sammanlagt under de tre åren mellan 2020 och 2022 hade en investeringsvolym som var klart högre än genomsnittet i länet.

En genomsnittlig investeringsvolym på 10% per år mellan 2020 och 2022 för kommunerna i Uppsalas län ligger lite lägre jämfört med andra kommungrupper där finansiella profiler också har tagits fram. Det flesta grupper eller län ligger runt 11–12% per år, förutom förortskommuner och storstäder som i allmänhet ligger på en högre investeringsvolym, runt 12–14%.

Investeringsvolymerna varierade stort mellan de enskilda kommunerna i länet. Den kommun som investerade mest i förhållande till sina nettokostnader mellan 2020 och 2022 var Enköping med i genomsnitt med höga 22% per år. Enköping följdes av Håbo med 16% och Östhammar med 10% per år. Allra minst investerade Tierp och Älvkarleby med i genomsnitt 3% per år.

### Skattefinansieringsgrad av investeringarna

När kommunens löpande driftverksamhet har finansierats, bör en tillräckligt stor andel av skatteintäkterna återstå för att kunna finansiera årets investeringar. Detta mäts genom nyckeltalet ”skattefinansieringsgraden av investeringarna”. Redovisades ett värde för nyckeltalet på 100% eller mer, innebar det att kommunen kunde skattefinansiera samtliga investeringar som genomfördes under året. Detta stärker då kommunens finansiella handlingsutrymme. Allt över 100% kan användas till att amortera av kommunens skulder och/eller stärka kommunens likviditet.

Ett värde under 100% innebär att kommunen antingen måste använda sin likviditet och/eller via ökade skulder finansiera sina investeringar. Detta försvagar kommunens finansiella handlingsutrymme och innebär att framtida generationers konsumtionsutrymme påverkas. Det är dock viktigt att nyckeltalet studeras över en längre tidsperiod för få en sammanhållen bild av utvecklingen. Enskilda år kan påverkas av stora enskilda investeringar, speciellt i mindre kommuner.

Skattefinansieringsgraden av investeringarna behöver inte alltid ligga över 100%, utan en lämplig nivå beror lite på vilket finansiellt handlingsutrymme kommunen har. Det finns ett antal kommuner med god finansiell kapacitet och de kan periodvis öka sin skuldsättning. För de flesta svenska kommuner krävs dock en god skattefinansieringsgrad av investeringarna, närmare 100%, så att inte skulderna ökar mer inför framtiden.

För länets kommuner uppgick den genomsnittliga skattefinansieringsgraden av årets investeringar till 104% under 2020. Under 2021 ökade den till 158%, för att under 2022 öka ytterligare till 201%. Detta gav en genomsnittlig länsskattefinansieringsgrad av investeringarna på 228% per år under de tre senaste åren. Detta innebar att kommunerna i genomsnitt kunde finansiera sina investeringar med skatteintäkter, vilket var positivt för länets genomsnittliga finansiella handlingsutrymme. Detta syns i nyckeltalen soliditet och kassalikviditet, som förbättrades under perioden. I detta sammanhang skall nämnas att Heby extrema värde för 2021 har justerats för att medelvärde i länet skall bli rättvisande.

I jämförelse med länets snitt var Enköpings skattefinansieringsgrad av investeringarna lägre under perioden. Den uppgick till 44% under 2020. Under 2021 ökade den till 66%, för att under 2022 minska till 61%. Detta gav ett genomsnitt på 57% per år. Detta innebar att kommunen inte kunde finansiera sina investeringar med skatteintäkter, vilket var negativt för det finansiella handlingsutrymmet. Nyckeltalet finansiella nettotillgångar sjönk med 3 procentenheter under perioden.

Förklaringen till att Enköping redovisade en lägre skattefinansieringsgrad av investeringarna än snittet i länet, berodde enbart på en klart högre investeringsvolym än snittet i länet.

Poängen för skattefinansieringsgraden av investeringarna har varierat från 2:or under 2021 och 2022 till en 1:a under 2020.

#### Soliditet inklusive pensionsavsättningar och löneskatt inom linjen

Det viktigaste och vanligaste kapacitetsrelaterade nyckeltalet är soliditet. Soliditeten visar hur stor andel av kommunens tillgångar som har finansierats med eget kapital. Syftet med soliditeten är att bedöma en kommuns långsiktiga betalningsförmåga och dess rörelseriktning. Desto större andel eget kapital som utgörs av kommunens tillgångar, desto högre är soliditeten. En soliditet på 100 procent innebär en finansiering med enbart eget kapital och en soliditet på 0 procent innebär att det inte finns något eget kapital alls, utan samtliga tillgångar har finansierats med främmande kapital i form av avsättningar och skulder. Beräkningen av nyckeltalet innebär att det aldrig kan överstiga 100 procent, men att 0 procent inte är det lägsta möjliga värdet. Det finns kommuner som har en negativ soliditet, vilket uppkommer när skulderna är större än tillgångarna. En låg soliditet kan innebära hög risk för verksamheten, medan en hög soliditet innebär en låg finansiell risk. Man brukar kalla en låg soliditet för "svag soliditet" och en hög soliditet för "god soliditet". En kommun med hög soliditet har som regel bättre motståndskraft mot eventuella finansiella förändringar i form av bland annat lägre resultatnivåer under en period. Det egna kapitalets storlek i förhållande till kommunens övriga skulder är även av intresse för banker och kreditinstitut i samband med att kommunen förhandlar om lån eller krediter.

Enköping hade 2022 en soliditet som var något högre än genomsnittet i länet. Soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt uppgick till 29% för Enköping, medan snittet i länet låg på 24%.

## Finansiella nyckeltal

Nyckeltalen redovisas i procent om inget anges

	2020		2021		2022	
	Uppsala län	Enköpings kommun	Uppsala län	Enköpings kommun	Uppsala län	Enköpings kommun
Verksamhetens nettokostnader/skatteintäkter	92,9	89,2	91,3	89,0	90,6	87,6
Avskrivningar/skatteintäkter	3,7	5,4	3,0	6,0	4,6	5,9
Finansnetto/skatteintäkter	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	0,0	0,1
Verksamhetens nettokostnader/skatteintäkter	96,4	94,6	95,0	94,9	95,2	93,5
Skattefinansieringsgrad av investeringar	104	44	158	66	201	61
Investeringar/verksamhetens nettokostnader	10	26	9	18	10	22
Resultat före extraordinära poster/verksamhetens bruttokostnader	3,1	4,8	4,5	4,7	4,3	6,0
Årets resultat/verksamhetens bruttokostnader	3,1	4,8	5,4	4,7	4,3	6,0
Genomsnittligt resultat för extraordinära poster under de tre senaste åren/verksamhetens bruttokostnader	1,5	2,7	2,8	3,7	4,0	5,1
Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt	20	27	25	28	24	29
Finansiella nettotillgångar/verksamhetens bruttokostnader	-28	-56	-25	-57	-34	-59
Kassalikviditet	97	42	107	57	112	64
Primärkommunal skattesats (kr)	21,67	21,34	22,66	21,34	21,58	21,34
Borgensåtagande/verksamhetens bruttokostnader	77	80	77	80	77	75
Budgetavvikelse för nämnderna exklusive kommuncentrala finansiella poster/verksamhetens bruttokostnader	-0,2	1,1	0,1	0,6	-0,6	1,0

Mellan 2020 och 2022 uppvisade Enköping samma positiva utvecklingsmässiga trend som snittet i länet. Kommunen redovisade en förbättrad soliditet med 2 procentenheter, från 27% till 29%, medan den genomsnittliga soliditeten i länet förbättrades med 4 procentenheter, från 20% till 24%. En viktig förklaring till ökningen i länet var, förutom en god skattefinansieringsgrad av investeringarna, att soliditeten påverkades positivt av att pensionsförpliktelserna utanför balansräkningen sjönk under perioden.

Enköping hade 2022 den 3:e högsta soliditeten i länet. Detta innebar en 4:a i den finansiella profilen, vilket var samma som under 2020 och 2021.

### **Kassalikviditet**

Kassalikviditet är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. Med kassalikviditet avses omsättningstillgångar exklusive lager, förråd och exploateringsstillgångar i relation till kortfristiga skulder. Lånelöften ska inte räknas in i måttet. Görs detta bör det vara i separat mått, där det tydligt framgår att lånelöften har inkluderats.

Analysen av kassalikviditet blir extra intressant om det ställs i relation till soliditeten. En kommun som både har förbättrat sin likviditet och sin soliditet har stärkt både sin kortsiktiga och långsiktiga betalningsförmåga och således har kommunens totala finansiella handlingsutrymme stärkts. Har kommunen exempelvis använt en del av sin likviditet för att betala av skulder, så har soliditeten förbättrats och det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet stärkts. Samtidigt har dock det kortsiktiga finansiella handlingsutrymmet försvagats, så det totala handlingsutrymmet är oförändrat. Sådana här scenarier gör att det är viktigt att analysera soliditet och likviditet tillsammans.

Mellan 2020 och 2022 förbättrades Enköpings kassalikviditet med 22 procentenheter från 42% till 64%. Den genomsnittliga kassalikviditeten bland kommunerna i länet förbättrades under perioden med 15 procentenheter från 97% till 112%. Detta innebär att likviditeten under perioden i Enköping utvecklades något starkare än snittet i länet, men låg på en lägre nivå under 2022 om jämförelse görs med genomsnittet i länet.

Normalt eftersträvas ett riktvärde på 100% för kassalikviditeten. Det innebär att korta tillgångar är lika stora som korta skulder. I kommunernas kortfristiga skulder ingår emellertid en semesterlöneskuld som utgör cirka 30–40% av de kortfristiga skulderna. Den förändras normalt inte i någon större omfattning under året och utgör därför ingen större belastning på likviditeten. Detta innebär att en nivå på över 60% tryggar den kortsiktiga betalningsberedskapen för kommuner med ett normalt likviditetsflöde. Enköpings nivå på 64% innebär att kommunen klarar av att finansiera oväntade finansiella utgifter på kort sikt utan att behöva låna och detta är en trygghet som är viktig för en kommun.

Enköpings likviditetsutveckling och -nivå innebär att kommunen i den finansiella profilen under den granskade perioden försvagade sig från en 2:a under 2020 till en 1:a under 2021 och 2022.

### **Finansiella nettotillgångar**

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på 10 till 20 års sikt, nämligen långfristiga fordringar och placeringar, omsättningstillgångar samt kort- och långfristiga skulder. Nettot av dessa relateras sedan till verksamhetens kostnader för att det ska bli jämförbart kommunerna emellan. Måttet är intressant, eftersom det speglar den finansiella handlingsberedskap som ligger någonstans mellan det kortsiktiga kassalikviditetsmålet och det långsiktiga soliditetsmålet. Till skillnad från många andra balansräkningsinriktade mått elimineras vidareutlåning inom koncernen i nyckeltalet, eftersom såväl fordrings- som skuldsidan inkluderas i måttet.

En kommun med goda finansiella nettotillgångar karaktäriseras ofta också av en god soliditet, men det finns också kommuner som har goda finansiella nettotillgångar även om soliditeten är mer genomsnittlig. Dessa utmärks då av att kommunen har en stor del av sina tillgångar i långfristiga fordringar och omsättningstillgångar. Kommuner som sålt delar av sina anläggningstillgångar inom koncernen utmärks oftast av goda finansiella nettotillgångar.

Kommuner med svaga finansiella nettotillgångar har på motsvarande sätt oftast också en svag soliditet, men det finns ett antal kommuner som har genomsnittlig soliditet även om kommunen uppvisar svaga finansiella nettotillgångar. Då gäller att de har en stor andel av sina tillgångar i bundna anläggningstillgångar.

Enköping försvagade under perioden sina finansiella nettotillgångar i relation till verksamhetens kostnader med 3 procentenheter från –56% till –59%. Nivån på måttet innebär att kommunens skulder överstiger kommunens finansiella tillgångar.

Genomsnittet i länet för finansiella nettotillgångar i relation till verksamhetens kostnader försvagades med 6 procentenheter från –28% till –34%. Hela förklaringen berodde dock på att Knivsta från 2022 tillämpade RKR:s rekommendationen nr 5 om leasing, vilket ökade kommunens anläggningstillgångar och påverkade måttet negativt. Ställs länets utveckling mot Enköpings utveckling innebär det att kommunens poäng för nyckeltalet finansiella nettotillgångar låg på en 2:a under perioden.

### **Skattesats**

Kommunalskatten fastställs av fullmäktige. Det sker i varje årsbudget. Denna skattesats kan ses som ett nyckeltal. Det speglar kommunens långsiktiga handlingsberedskap i förhållande till övriga kommuner i ett län, eftersom en jämförelsevis låg skattesats kan ses som en potential att stärka intäktsidan genom ett ökat skatteuttag. Det är samtidigt viktigt att klargöra att detta betraktelsesätt är tämligen pragmatiskt och därför kan ha begränsad betydelse i praktiken. Storleken på skatteuttaget är ju till stor del en fråga om ambitionsnivå som styrs av politiska överväganden.

Enköpings skattesats låg 2022 på 21,34 kronor. Det var 22 öre lägre än genomsnittet bland Uppsalas läns kommuner, vilket uppgick till 21,56 kronor. Enköping hade under 2022



den 5:e lägsta skatten i länet. Detta innebar att kommunen fick en 3:a i den finansiella profilen, vilket var samma som under 2020 och 2021.

Den genomsnittliga skattesatsen i länet minskade under 2020 till 2022 med 4 öre från 21,70 kronor till 21,66 kronor på grund av skattesänkningar gjordes i Håbo och Knivsta.

Skatten varierade under 2022 mellan 21,09 kronor och 22,69 kronor i de olika kommunerna. Lägst primärkommunal skatt hade Håbo med 21,09 kronor följt av Uppsala med 21,14 kronor. Högst skatt hade Älvkarleby med 22,69 kronor och Heby med 22,50 kronor.

#### **Budgetföljsamhet**

Budgetföljsamheten är ett mått på kommunens finansiella kontroll. Forskning visar att ju lägre budgetavvikelse kommunen redovisar, desto större möjlighet har organisationen att kontrollera sin ekonomi.

När det gäller budgetföljsamhet, mäts den i driftsredovisningen mot "nämndernas resultat exklusive centralt redovisade verksamhetsrelaterade finansiella poster. Avvikelsen ställs sedan i relation till verksamhetens kostnader för att det ska gå att jämföra kommunerna i länet. Budgetavvikelsen bör ligga så nära noll som möjligt. En avvikelse på plus eller minus 1% utgör normalt inga större problem, utan det är stora negativa budgetavvikelser på nämndnivå som bör undvikas.

Den genomsnittliga budgetavvikelsen i länet varierande under perioden. Relateras budgetavvikelsen till verksamhetens bruttokostnader uppgick avvikelsen till -0,2% under 2020, för att förändras till 0,1% under 2021. Under 2022 noterades en negativ budgetavvikelse på -0,6%.

Under 2020 redovisade 50%% kommunerna en negativ budgetavvikelse, vilket ska jämföras med 50% av kommunerna under 2022. Det skedde ingen större förändring under perioden.

För Enköpings kommun har budgetavvikelsen legat på konstant positiva värden under den granskade perioden. Under 2020 uppgick avvikelsen till 1,1% och under 2021 låg den på 0,6%. Under 2022 redovisades en avvikelse på 1,0%.

Poängen för budgetföljsamhet har för Enköping under perioden förbättrats från en 3:a till en 4:a.

#### **Den finansiella profilens utveckling 2020–2022**

Den finansiella profilen innehåller, förutom åtta nyckeltal, också fyra perspektiv som var för sig är viktiga när en kommuns finansiella ställning och utveckling analyseras. De fyra perspektiven är långsiktig handlingsberedskap, kortsiktig handlingsberedskap, riskförhållande samt kontroll över den finansiella utvecklingen. Perspektivens poäng utgörs av genomsnittspoängen av de fyra nyckeltalen som är placerade närmast perspektivet i den finansiella profilen. Det innebär att varje nyckeltal i profilen ingår i två olika perspektiv.

Enköpings finansiella profil visade att kommunen under 2022 låg på eller över genomsnittet för tre av fyra perspektiv

i den finansiella profilen. Det var perspektiven kontroll över den finansiella utvecklingen samt kort- och långsiktig handlingsberedskap. För det fjärde perspektivet, riskförhållande, låg kommunen under genomsnittet.

Kommunens poäng för två av fyra perspektiv, långsiktig handlingsberedskap och kontroll över den finansiella utvecklingen, förbättrades under perioden. Däremot försvagades poängen för perspektivet riskförhållande. För det fjärde perspektivet, kortsiktig handlingsberedskap, låg poängen på en oförändrad nivå om 2020 och 2022 jämförs med varandra.

Poängen för de två nyckeltalen, budgetföljsamhet och skattefinansieringsgrad av investeringarna, förbättrades under perioden.

Poängen försvagades för nyckeltalet, kassalikviditet, om en jämförelse görs mellan 2020 och 2022.

De resterande fem nyckeltalen, resultat före extraordinära poster och genomsnittligt resultat under de tre senaste åren, skattesats, soliditet och finansiella nettotillgångar, förblev poängmässigt oförändrade under perioden.

Sammanfattningsvis kan konstateras att Enköping finansiella utveckling under den studerade treårsperioden resulterade i en ganska oförändrad finansiell profil. Detta innebär att Enköping, utifrån profilen, hade samma utgångsläge vid utgången av 2022 än vid utgången för 2020, om jämförelse görs med den genomsnittliga utvecklingen i länet.

#### **Avslutande kommentar**

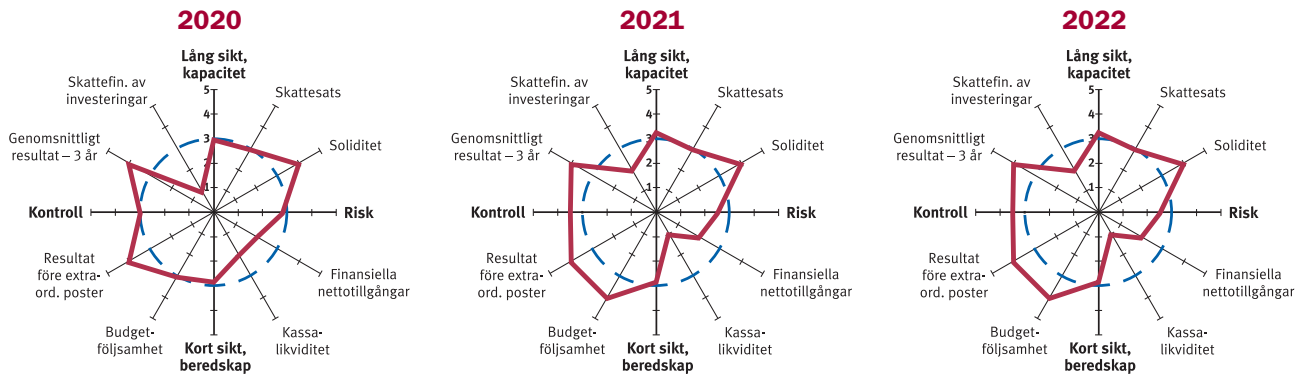
Enköpings kommun har ett fortsatt stabilt kontrollerat finansiellt läge med ett starkt underliggande löpande resultat. Resultatnivån exklusive jämförelsestörande engångsposter bör dock de närmaste åren fortsatt uppgå till minst 3% i förhållande till verksamhetens kostnader för att möta förväntade framtida utmaningar.

Trots de tre senaste årens goda resultatnivåer är det av största vikt att kommunen fortsätter med att arbeta med att skapa och bibehålla ett stabilt finansiellt utrymme, eftersom de närmaste åren fortfarande förväntas bli tuffa på grund av att kommunerna står inför utmaningar som hög inflation, ökade pensionskostnader, högre investeringsvolym, arbetskraftsbrist och ökade verksamhetsbehov hänförliga till befolkningsförändringar. Detta innebär att kostnaderna för kommunala tjänster kommer att öka snabbare än tidigare. Prognoser framöver visar att skatteunderlagets tillväxt inte räcker för att möta uppräknade kostnadsdrivande faktorer.

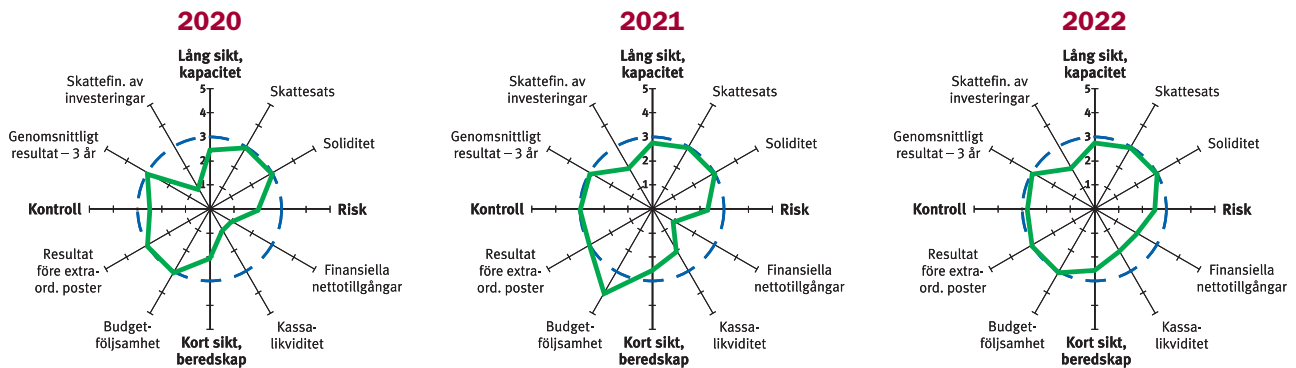
En viktig del för att minimera skattehöjningar och/eller minimera besparingar är att effektivisera verksamheten genom att göra goda analyser som visar på olika effektiviseringsmöjligheter. Detta kan bland annat åstadkommas genom att utveckla de kommunala beslutsunderlagen. Att utveckla dokument som till exempel; budgetdokument, verksamhetsplaner, delårsrapporter och årsredovisningar blir allt viktigare de närmaste åren för fortsatt bedriva en verksamhet i ekonomisk balans med högsta möjliga effektivitet.

# Finansiella profiler för Enköpings kommun...

## ...i förhållande till Uppsala län



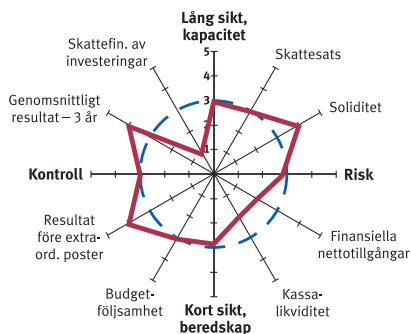
## ...i förhållande till riket



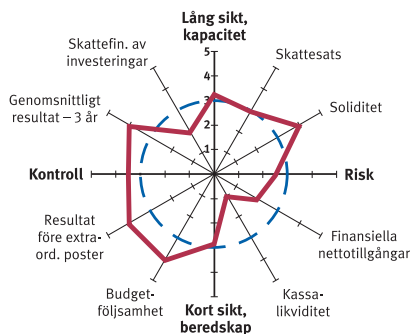


## Finansiella profiler 2020–2022

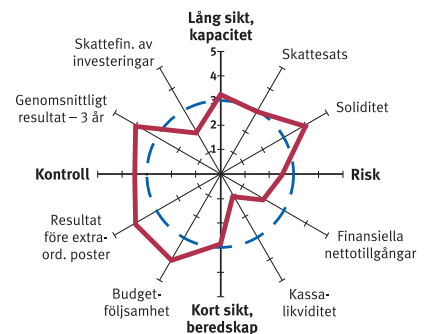
## Enköping 2020



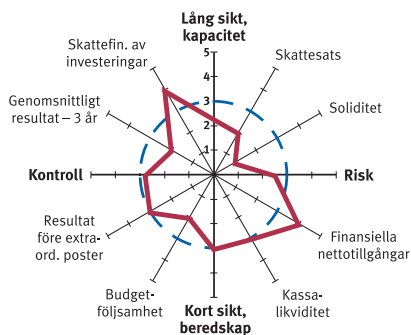
## Enköping 2021



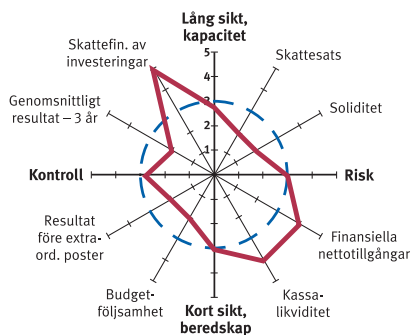
## Enköping 2022



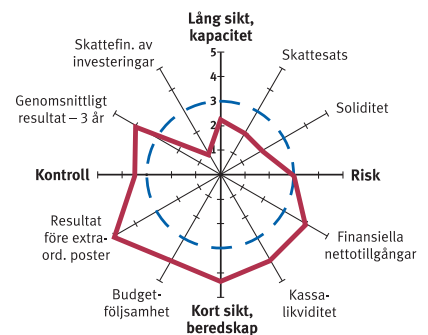
## Heby 2020



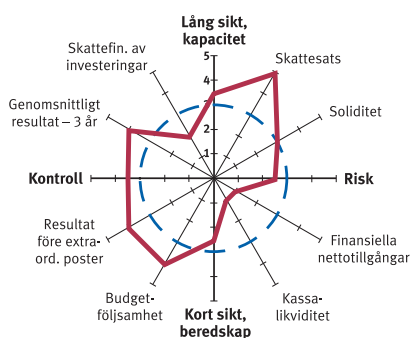
## Heby 2021



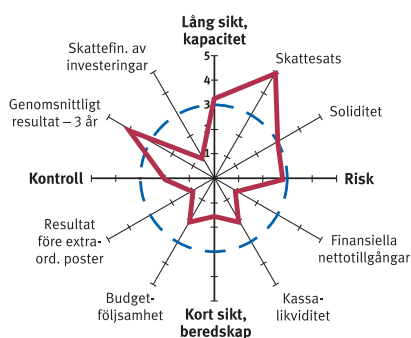
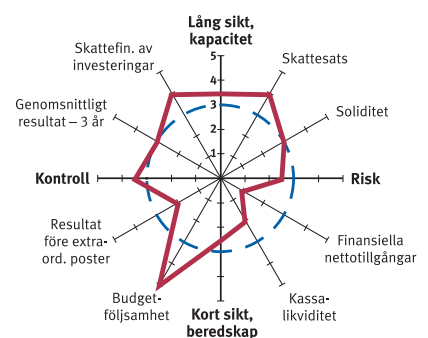
## Heby 2022



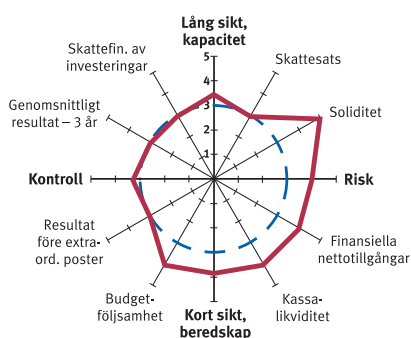
## Håbo 2020



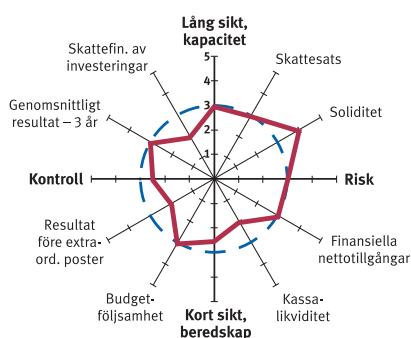
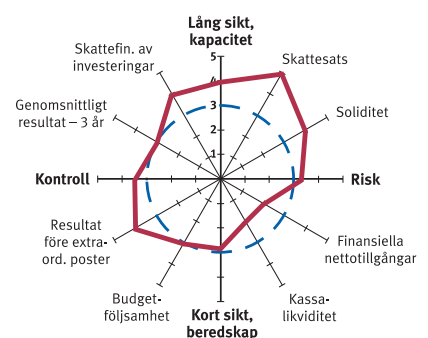
## Håbo 2021

**Håbo 2022**

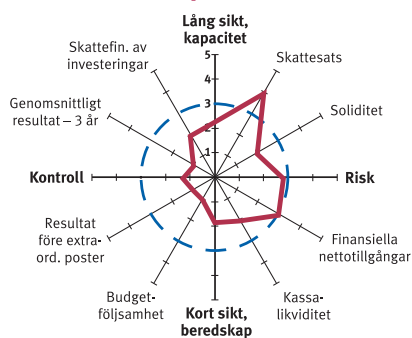
## Knivsta 2020



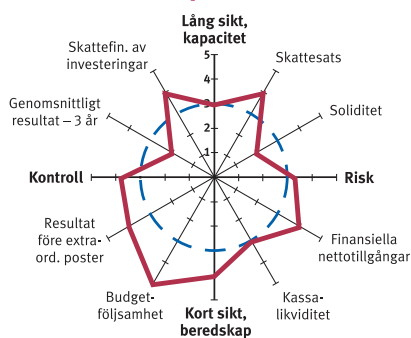
## Knivsta 2021

**Knivsta 2022**

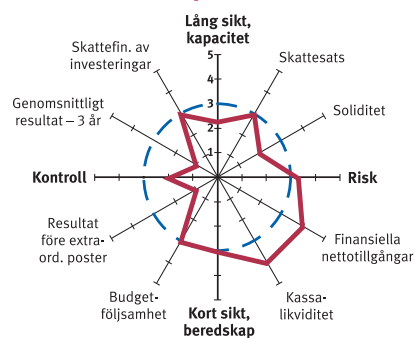
**Tierp 2020**



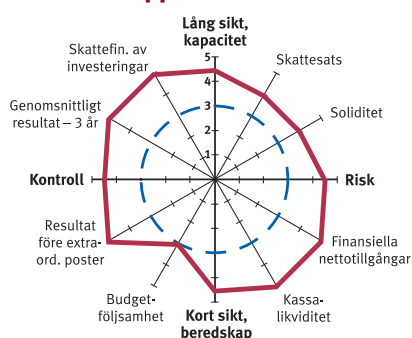
**Tierp 2021**



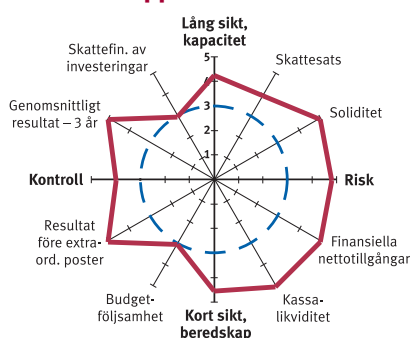
**Tierp 2022**



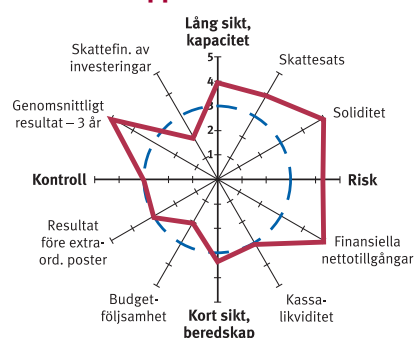
**Uppsala 2020**



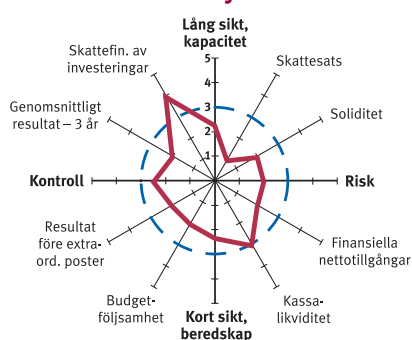
**Uppsala 2021**



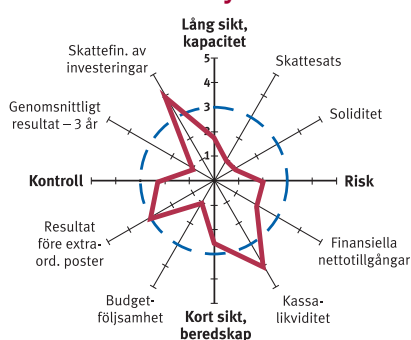
**Uppsala 2022**



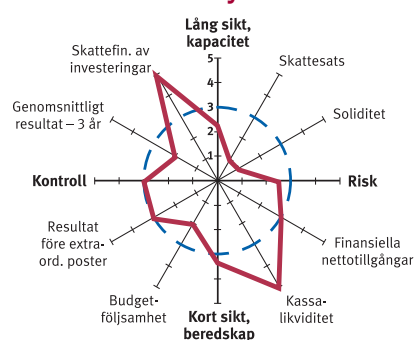
**Älvkarleby 2020**



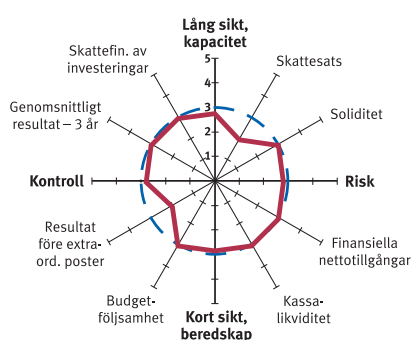
**Älvkarleby 2021**



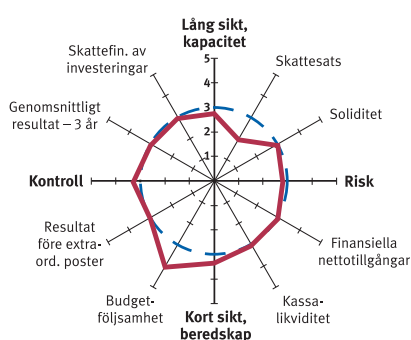
**Älvkarleby 2022**



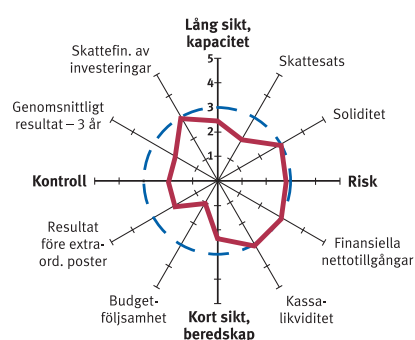
**Östhammar 2020**



**Östhammar 2021**



**Östhammar 2022**



# Finansiella nyckeltal 2022

## Resultat före extraordinära poster/verksamhetens kostnader (%)

Enköping	6,0
Heby	6,4
Håbo	3,2
Knivsta	5,1
Tierp	2,6
Uppsala	4,2
Älvkarleby	4,2
Östhammar	2,9
<b>Medel</b>	<b>4,3</b>

## Resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren/ verksamhetens kostnader tre senaste åren (%)

Enköping	5,1
Heby	4,4
Håbo	3,4
Knivsta	4,0
Tierp	2,4
Uppsala	6,0
Älvkarleby	3,4
Östhammar	3,1
<b>Medel</b>	<b>4,0</b>

## Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser (%)

Enköping	29
Heby	13
Håbo	24
Knivsta	31
Tierp	20
Uppsala	42
Älvkarleby	9
Östhammar	27
<b>Medel</b>	<b>24</b>

## Kassalikviditet (%)

Enköping	64
Heby	166
Håbo	83
Knivsta	73
Tierp	113
Uppsala	113
Älvkarleby	183
Östhammar	101
<b>Medel</b>	<b>112</b>

## Skattefinansieringsgrad av investeringarna (%)

Enköping	61
Heby	36
Håbo	174
Knivsta	345
Tierp	169
Uppsala	76
Älvkarleby	660
Östhammar	87
<b>Medel</b>	<b>201</b>

## Finansiella nettotillgångar (%)

Enköping	-59
Heby	0
Håbo	-83
Knivsta	-73
Tierp	-11
Uppsala	20
Älvkarleby	-31
Östhammar	-34
<b>Medel</b>	<b>-34</b>

## Skattesats (kr)

Enköping	21,34
Heby	22,50
Håbo	21,09
Knivsta	20,91
Tierp	21,29
Uppsala	21,14
Älvkarleby	22,69
Östhammar	21,69
<b>Medel</b>	<b>21,58</b>

## Budgetavvikelse verksamhetens nettokostnader i relation till verksamhetens bruttokostnader (%)

Enköping	1,0
Heby	0,5
Håbo	0,4
Knivsta	1,3
Tierp	-1,4
Uppsala	-1,4
Älvkarleby	-2,2
Östhammar	-2,6
<b>Medel</b>	<b>-0,6</b>

## Investeringar/verksamhetens nettokostnader (%)

Enköping	22
Heby	23
Håbo	6
Knivsta	5
Tierp	3
Uppsala	10
Älvkarleby	1
Östhammar	10
<b>Medel</b>	<b>10</b>

Samtliga nyckeltal förklaras på sidan 13.

# Koncernanalys av Enköpings kommunkoncern

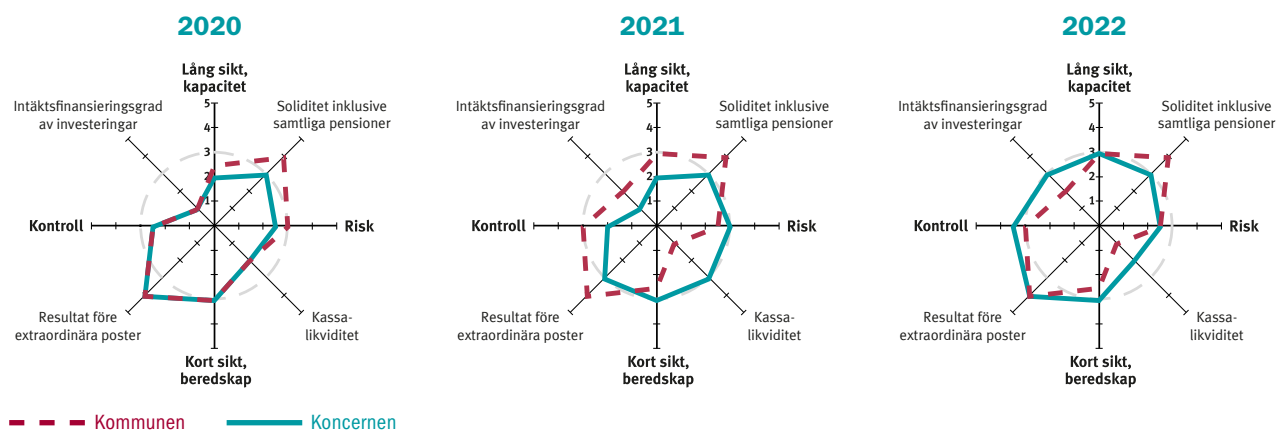
Denna analys syftar till att kortfattat beskriva de finansiella förutsättningarna som finns för Enköpings kommunkoncern i förhållande till övriga kommunkoncerner i Uppsala län. Detta görs genom att fyra viktiga nyckeltal jämförs för kommun och koncern för Enköping mot genomsnittet för kommuner och koncerner i länet. Dessa redovisas i tabellform och poängsätts i den finansiella profilen enligt den modell som tidigare har använts i rapporten.

## Finansiella nyckeltal för kommun och koncern

Nyckeltal (procent)	Nivå på måttet i Enköping 2021	Snittet i länet 2021	Nivå på måttet i Enköping 2022	Snittet i länet 2022	Differens mot länets snitt
<b>Långsiktig kapacitet/Risk</b>					
Soliditet* för kommun	28	25	29	24	5
Soliditet* för koncern	19	19	21	20	1
<b>Kortsiktig beredskap/Risk</b>					
Kassalikviditet för kommun	57	107	64	112	-48
Kassalikviditet för koncern	66	76	50	80	-30
<b>Kortsiktig beredskap/Kontroll</b>					
Resultat före extraordinära poster / verksamhetens kostnader för kommun	4,7	4,5	6	4,3	1,7
Resultat före extraordinära poster / verksamhetens kostnader för koncern	5,6	6	5,5	4,3	1,2
<b>Långsiktig kapacitet/Kontroll</b>					
Skattefinansieringsgrad av investeringar i kommun	66	158	61	201	-140
Intäktsfinsieringsgrad av investeringar i koncern	76	166	74	87	-13

\* Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser

För definitioner se nästa sida.



## Enköpings koncernens finansiella förutsättningar utifrån den finansiella profilen

### 1. Soliditet

Enköpings koncern har en genomsnittlig soliditet jämfört med snittet i länet. Koncernen redovisade under 2021 ett värde på 19%, vilket förbättrades 21% under 2022. Detta var 1 procentenhet högre än snittet i länet som uppgick till 20%. Detta gav 2022 en 3:a för koncernen i den finansiella profilen. I kommunprofilen låg Enköping på en 4:a.

### 2. Kassalikviditet

Enköpings koncern har en lägre kassalikviditet jämfört med snittet i länet. Koncernen redovisade 2021 ett värde på 66%, vilket försvagades till 50% under 2022. Detta var 30 procentenheter lägre än snittet i länet som uppgick till 80%. Detta gav en 2:a för koncernen i den finansiella profilen. För kommunen låg Enköping på en 1:a.

### 3. Resultat före extraordinära poster

Enköpings koncern redovisade under 2022 ett högre resultat jämfört med snittet i länet. Koncernen redovisade 2021 ett värde på 5,6%, vilket försvagades marginellt till 5,5% under 2022. Detta var 1,2 procentenheter högre än snittet i länet som uppgick till 4,3%. Detta gav en 4:a för koncernen i den finansiella profilen. I kommunprofilen låg Enköping på en 4:a.

### 4. Egenfinansieringsgraden av investeringar

Enköpings koncern redovisade under 2022 en lägre intäktfinansieringsgrad av investeringarna jämfört med snittet i länet. Koncernen redovisade 2021 ett värde på 76%, vilket försvagades marginellt till 74% under 2022. Detta var 13 procentenheter lägre än snittet i länet som uppgick till 87%. Detta gav en 3:a för koncernen i den finansiella profilen. I kommunprofilen låg Enköping på en 2:a.

Sammanfattningsvis kan konstateras, att Enköping kommunkoncerns finansiella utveckling mellan 2021 och 2022, resulterade i en förbättrad finansiell profil. Detta innebär att utifrån profilen, jämfört med snittet i länet, hade Enköping vid utgången av 2022 ett starkare utgångsläge än under 2020.

## Finansiellt resultat och ställning för koncernerna i Uppsala 2022

I nedanstående tabell har koncernerna i Uppsalas län placerats in utifrån två dimensioner, resultat i form av resultatet under 2022 och finansiell ställning i form av soliditet under 2022. Varje dimension har sedan delats upp i tre olika underkategorier; ”starkt”, ”varken stark eller svagt” samt ”svagt”. Det innebär att det finns nio olika scenarier/rutor som en koncern kan placeras in i. Ju starkare ekonomi, desto längre upp till vänster hamnar koncernen. Koncernerna i respektive ruta har dock inte ordnats i finansiell ordning, utan ligger i bokstavsordning.

	<b>Starkt finansiell ställning</b> (En soliditet som är starkare än 25% under 2022 *)	<b>Varken stark eller svagt finansiell ställning</b> (En soliditet som ligger mellan 0–24,99% under 2022 *)	<b>Svagt finansiell ställning</b> (En soliditet som är svagare än 0% under 2022 *)
<b>Starkt resultat</b> (Resultatet var högre än 2 % av verksamhetens bruttokostnader under 2022)	Enköping Knivsta Uppsala Östhammar	Heby Håbo Tierp Älvkarleby	
<b>Varken starkt eller svagt resultat</b> (Resultatet låg mellan 1%–1,99 % av verksamhetens bruttokostnader under 2022)			
<b>Svagt resultat</b> (Resultatet var svagare än 1% av verksamhetens bruttokostnader under 2022)			

### Definition av nyckeltal som används i koncernanalysen på föregående sida

#### **Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser**

Eget kapital i förhållande till totala tillgångar. I måttet inkluderas samtliga pensionsförpliktelser inom linjen.

#### **Kassalikviditet**

Måttet räknas fram genom att kortfristiga fordringar, kortfristiga placeringar samt kassa och bank divideras med kortfristiga skulder. Nyckeltalet innefattar inte lager och förråd.

#### **Resultat före extraordinära poster**

Summan av koncernens samtliga intäkter och kostnader

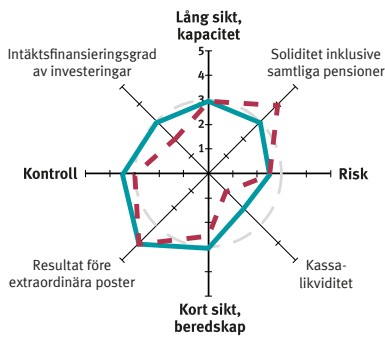
under året exklusive extraordinära poster. Resultatet har dividerats med verksamhetens bruttokostnader för att jämförelser skall kunna göras mellan de analyserade koncernerna.

#### **Intäktfinansieringsgraden av investeringar**

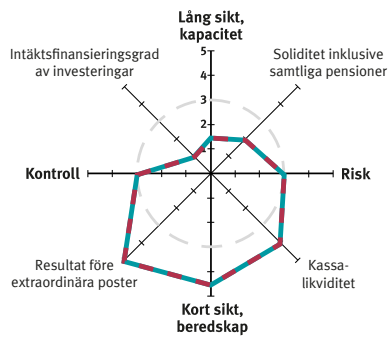
Beskriver hur stor andel av årets investeringar som koncernen kan finansiera med egna medel i form av återstående intäkter. Egna medel räknas fram genom att årets resultat justeras för likvidpåverkande poster. Används för koncernen.

# Uppsala län koncernprofiler och nyckeltal 2022

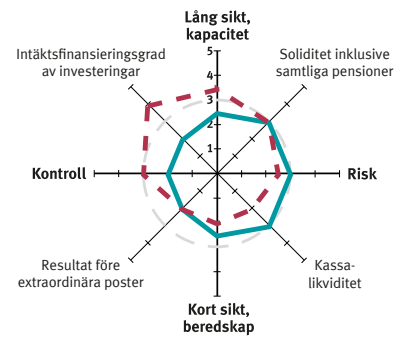
## Enköping



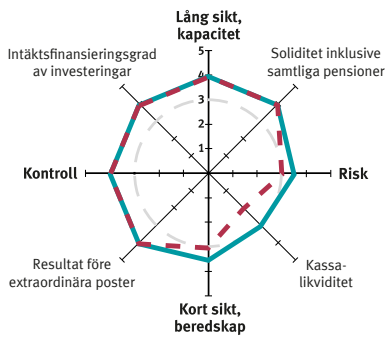
## Heby



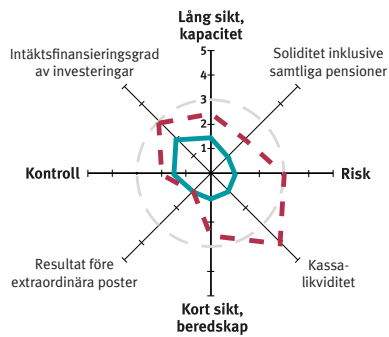
## Håbo



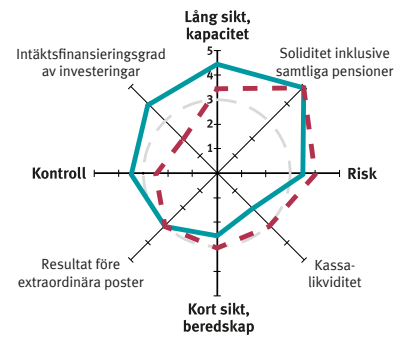
## Knivsta



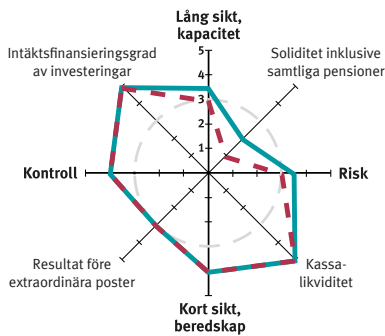
## Tierp



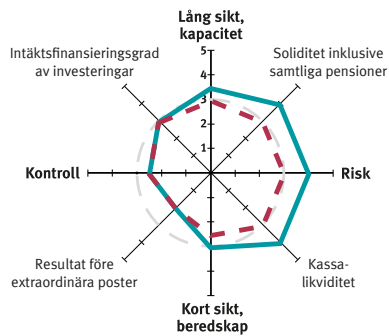
## Uppsala



## Älvkarleby



## Östhammar





Resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader 2022	
Enköping	6,0
Heby	6,4
Håbo	3,2
Knivsta	5,1
Tierp	2,6
Uppsala	4,2
Älvkarleby	4,2
Östhammar	2,9
<b>Medel</b>	<b>4,3</b>

Intäktfinansieringsgrad av investeringarna 2022	
Enköping	61
Heby	36
Håbo	174
Knivsta	345
Tierp	169
Uppsala	76
Älvkarleby	660
Östhammar	87
<b>Medel</b>	<b>201</b>

Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser 2022	
Enköping	29
Heby	13
Håbo	24
Knivsta	31
Tierp	20
Uppsala	42
Älvkarleby	9
Östhammar	27
<b>Medel</b>	<b>24</b>

Kassalikviditet 2022	
Enköping	64
Heby	166
Håbo	83
Knivsta	73
Tierp	113
Uppsala	113
Älvkarleby	183
Östhammar	101
<b>Medel</b>	<b>112</b>

### **Kommunforskning i Västsverige**

är en organisation som bedriver forskning inom området ekonomi och organisation i kommuner och landsting. Organisationen och verksamheten är uppbyggd kring ett samarbetsavtal mellan kommuner och landsting samt universitet och högskolor i Västsverige. Syftet med samarbetsavtalet är att initiera forskning inom det nämnda området och därigenom bidra till att skapa en stark forskningsmiljö. KFi:s verksamhet idag kan delas in i områdena redovisning, organisering och styrning.



**KommunForskning  
i Västsverige**